…к XVII. Ню Иорк, Четвер, 7-го Січня 1909. Число 1. Vol. XVII. New York, N. Y. Thursday, January 7, 1909. No. 1.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬ СЯ!

…ри нагоді сьвят Рождества Христового засилаємо усім нашим читачам, приятелям і приклонникам сердечні бажаня Веселих Сьвят!

РЕДАКЦІЯ.

…истос Раждаеть ся!

…ождество Христове — … день торжественний … цілого сьвіта; се … воплоченя Сина Бо… і приходу Єго на …т, щоби спасати люд… …ий рід від загибелі. — … день е днем радіс… … роданних сходин, …бих споменів, солод… … почувань, виміни по… …унків — а поперед …го се день взаїмних …азь і доброї волі. …равді, нуждение те сер… що не задрожить ра…тію на згадку про сю …ику новину, яку Ан…ли голосили сьвітови серед тихої і сьвятої …и Різдва Христового. … нікчемний сей чоло…, що крие у своїм сер… ненависть до свого …жнього в той день, …и ангели з неба зві…ють: „на земли мир …в человіціх благоволеніе". Із всіх сторін чуемо …езь те красне жела…: „Веселих, щасливих …ят!" — Тим то й ми …и нинішній спосібности …лемо нашим читачам …йсердечнійші наші ба…аня, іменно, щоб сей …нь, в котрім ангели …ринесли сьвітови „вели…у радість", був для всіх …ем мира, веселости і …равдивого щастя.

Не всюди однак і не всім знайдете, шан. чи…аті, правдиве щасте. Де-ж …же його шукати? Як …аспевнити людському сер…ю щасте і спокій, кот…рого воно бажае?. Чи мо…е чоловік знайти щасте … богатсвах того сьвіта? Чи знайде його в змисло…вости і тілесних розко…шах? Чи в почестях або у славі людській? Ні, людське серце не вдоволяеть ся тільки лелітками, бо воно хоче і шукае щастя не такого, яке тревае лише кілька хвиль, но щастя такого, яке не устае, якого чоловік забрати ему не може. І чи знаете, шан. читачу, де такого щастя шукати? В стаенці і яслах Вефлеемських! — Там від новонародженого Дитятка навчить ся тайни правдивого щастя так чоловік осьвічений як і несосьвічений, бо до всіх відзиваеть ся Христос: „Я прийшов повнити волю Того, що мене післав! Я прийшов, щоб вас відкупити, я прийшов, щоб вас упа…сливити, щоб у всім статись для вас взірцем!"

Пійдім отже бодай думкою до Вефлиема в день Рождества Христового, так, як колись бідні пастухи спішили поквапно до стаенки, щоби оглядати новонароджене Дитятко. Поспішім до яселок, щоби в нинішну днину віддати поклін Богу, котрий з любови і милосердя для нас став ся чоловіком. Спішім до Него, щоби научитись, що тоді лише дізнаемо правдивого щастя, коли возьмемо собі Дитятко Боже за взір до наслідованя.

Спішіть до ясел Вефлиемських ви, що терпите убожество, недостаток і нужду; ви, що зносите голод і зимно, спішіть до Ісуса лежачого на сіні серед зимової ночи і наберіть ся від Него терпеливости і підданя волі Божій. Потішіте засмучені серця ваші … сам Син Божий став ся своїм убожеством подібним до вас. Хоч сьвіт вами помітуе, хоч вас ненавидить і вами погорджае, не смутіть ся і не ремствуйте, бо сам Спаситель сьвіта почтив убогий стан обіцюючи „убогим духом" царство небесне.

Ви-же, що ліпше маетесь, спішіть також до Вефлиемських ясел, щоби научитись сеї великої правди, що богатства не становлять всего на тій земли, що не варта привязувати душі до земських дібр, які „злодій може украсти або хробак згризти". — Тут у Вефлиемській стаенці дізнаеть ся богатий, чому сам гріш і те, що за гріш можна набути не приніс ще віколи правдивого щастя. Тут, при яслах научать ся, який ужиток треба робити з дібр земських; від Христа довідають ся, які обовязки вкладають наних богатства.

До них відзиваеся новонароджене Дитятко: ви, що тішитесь достатками, памятайте, що ви не посідачами їх, а лише опікунами. Вашій опіці повірив Бог ті річи, щоб ви стали ся гідними їх завідателями. Отже завідуйте ними після заповідей Божих, а знайдете посеред богатств і достатків мир і правдиве щасте.

Різдвяні сьвята на селі.

(Згадка старого еміґранта).

Як тільки зайде сьвятий піст — Пилипівка, ми вже про ніщо иньше не думаемо, не говоримо, лише про надходяче Різдво. Ось посходили ся до нас сусідські хлопці й дівчата на вечерниці. Позасідали всі лавки і всі стільчики тай прядуть куделї. Хвилинка мовчанки. Чути лише, як фуркотять весело веретена.

„От вже і сьвята за плечима", перериває тишину один парубок.

„Ая, — відказує сусідська дівчина — а ми ще навіть олїю не забили; треба буде їсти пісну капусту"...

Гутірка розпочала ся на добре. Кожде з присутних хоче щось сказати; кожде мае свої осібні мрії, свої питомі уподобаня та забаганки. Очевидно розмова іде тільки про сьвята Одно любить дуже кутю, друге вурдяні пироги; сей любить судака, той волить підпеньки. Один хлопчина пригадуе собі і другим всі подробиці з торічних сьват: всі весело жартують, сьміють ся, а наре́штї починають колядувати.

От так то минали нам трохи не всі вечері і досьвітки. І не оглянули ся, як злетїло шість тижнів посту і надійшов Сьвятий Вечер.

Не знаю, як де, але у нас називають сьватим вечером цілїський день навечерія Христового Різдва. Пригадую собі дуже точно, як мій покійний батько будив нас бувало дуже досьвіта: „А вставайте вже сплюхи! Пора брати ся за роботу! Сьогодня Сьвятий Вечер!" Всі зривають ся охочо, змивають лице студеною водою і забирають ся жваво до праці. Одно опихае пшеницю на кутю, друге розчиняе тісто на книші, трете обирае картофлю на пироги, четверте щиняе рибу і судака, пяте перебирае сушені сливки і яблока, шесте готуе гречані крупи та капустяні листки на голубці, — словом, всі мають призначену якусь роботу; нікому не вільно дармувати.

Скоро тільки розвиднить ся, подають на стіл миску печеної бульби і бохонець хлїба. Всі приступають до стола і, навіть не сїдаючи, споживають хутенько невибагливе снїдане. По такій скромній перекусці відділяють ся „козли" від „агниць": весь мужеський пол виносить ся на двір, а в хатї лишають ся самі „кобіти."

На дворі крепкий мороз: в повітрю аж іскри скачуть, а бідні воробчики від великої студени лиш крильцями тріпають, заедно у вікна заглядають. Я кину бувало пташкам жменю сімя, або якого иньшого зерна, а сам жену худобу до води. До ріки спорий кусень дороги, але я на коня сідати не хочу, бо бою ся, що вже з нього живий не злїзу; замерзну на нїм, закачанїю мов тая картофля. Корови та конї йдуть собі повагом, неначе прочуваючи, що наближаеть ся та хвиля, коли їм вільно буде порозуміти ся між собою людською мовою*) Я підскакую за худібкою наче воробець, підганяю її батіжком, а сам не знаю, як упорядкувати свої гадки. Бо менї на души так весело і мило, що аж в голові крутить ся. Гей! — та-ж бо то Різдвяні сьвята! кілько втїхи й радости! Прийдуть колядники великі й малі: одні з ясно осьвітленою зьвіздою: другі з невеличкою шопкою; треті з великим вертепом, в котрім такі красні ляльки сьпівають і гуляють... Прийдуть також з „козою", а там вже будуть перебирані і пани і хлопи; і пейсатий Мошко і його зателепана Сура; і пан „шандар" і якісь „комісар".

Пригнав скотину домів, позакладав за драбину сьвіжої соломиці, а сам ґралї в руки тай нуж викидати гній на обору. Кидаю, кидаю, аж руки пашать. Свіжий гній курить ся і менї з чуприни курить ся. Але то нич; треба всьо випратати, бо і якже-ж бідній худібці лежати в бруді через цілі три дні. Як сьвята, то для всіх, а німина також богато чуе, хоч говорити не вміе.

Скінчив одну роботу, запрягли зараз до другої; наперед веліли складати на купку порубані дрова, а відтак пігнали до сікарнї тай казали крутити колесом... Ріж, сину, січку... А тої січки треба було страшенно много, бо худоби було кілька штук, а тут ще три днї сьвят.

Тимчасом в хатї робить ся инша робота; там порають ся ґаздинї, „тарахкають" так здорово, що аж на вулицю чути. Одна робить пироги, друга голубці; иньша щось товче, але так, що аж ціла хата трясеть ся. В нас була доволї численна рідня, а ще й два наймити і одна наймичка. Як вся тота „голота" зачала крутити ся, то аж в ушах гудїло.

Якось ми вже упорали ся з тою нелюбою менї січкою і я вбіг на хвилинку до кімнати, щоб розігріти закостенілі пальці. Тут таки я попав ся зараз в жіночі руки. Одна господня веліла менї обирати і краяти цибулю, а багато, бо її треба було і до книшів і до капусти і до всякої омасти. Тай наплакав ся-ж я при тій цибулї; така вам кажу, остра була, що страх!

Скінчив діло з цибулею, зараз тицьнули в руки макогін тай казали терти мак до кутї. Се вже були трохи приятнійша робота і я навіть досить її любив, хоч тяжко було крутити макогоном, та ще уважати, щоб не збити макітри. Я бувало, як ніхто не бачить, любив облизати макогін (сказано: мак мае свій смак); коли-ж мене зловили на сій церемонії, то вже невідмінно дістав два-три рази в карк. Діставав ся менї такий різдвяний даруночок з подвійного титулу. Перше: при частійшім лизаню макогона могло справдї забракнути маку до самої кутї; друге: було у нас великою провиною їсти щонебудь по голих барабольках через цілий день; треба було терпіти голод аж до проскурки. Хоча такі буханці менї й докучали, то я не поважив ся заплакати в голос, бо чував від старших людий, що хто буде плакати на Сьвятий Вечер, той плакати ме завсїгди, через цілий божий рік. Сього я ніяк не хотів, тому силував ся як мож найскорше утерти сей нещасний мак тай позбути ся поганої покуси...

От нагадав собі чоловік на старість колишнього облизня за „лизане", тай відійшла охота говорити дальше про бабські справи. Нехай вже лучше займеть ся сим яка стара еміґрантка...

За роботою ніхто й не стямив ся, як на дворі повечоріло, а на небі заблисла зірниця. Я перший помітив сю ясну зірку і зараз показав її своїй молодшій сестричці. Вона від сеї хвилї вже не відступала від вікна; все заглядала, чи не несуть вже „дїда".

Я ще вибіг на двір і там поміг старшим в докінченю цілоденних трудів. Ми засунули під шопу санї, понаносили до сіний дров, обійшли худобу, позатикали на ніч двері до хліва і стайнї, поспускали теплі, соломяні мати. По сім я скочив хутко до хати і закликав ще на сїннім порозї: Йдуть вже, йдуть! Сей мій оклик поділав на всіх електризуючо; всі були зворушені.

В сій хвилї отвирають ся широко хатні двері і до кімнати входить господар дому, мій отець, несучи на руках сніп сріблистого вівса. Се той „дїд", за котрим так виглядала крізь вікно моя мала сестричка. Переступивши поріг, пристае ґазда на часочок і витае нас всіх словами: „Добрий вечер!" Ми відповідаемо одноголосно: „Дай Боже доброго здоровля!" По сім привитаню йде батько повагом аж на другий кінець кімнати і ставить „дїда" на покутю під образами, на лавці біля великого їдального стола. Зараз за батьком увійшов до хати мій старший брат з великою вязанкою мягенької вівсянки, що мае послужити на „дїдуха". За братом показав ся наймит, несучи спорий оберемок пахучого сїна. Оба вони, подібно, як сам господар, поздоровкали нас тими самими словами і дістали таку саму відповідь.

Розпочали ся зараз вступні приготованя: ґаздинї накривали стіл, та застелювали лавки сїном, а ми з сестрою розкидали по хатї „дїдуха", наслїдуючи притім голоси всїляких домашних зьвірят: я коськав, ричав, гавкав і мявкав; сестра квокала, кукурікала, квакала і ґеґала. Нам помагав в сім важнім дїлї наймиток; він лазив з „дїдухом" попід столи та ліжка і ржав, квичав, бечав, та блеяв.*) Можна собі уявити, який се був чудовий концерт, коли ми всі трое почали переганяти ся в отсім накликуваню та наслїдуваню домашних зьвірят і птиць.

Нарештї ми скінчили свою роботу і стали придивляти ся, як порали ся старші. Отже одна ґаздиня наложила на стіл сїна, друга поклала на середину стола невеличку торбинку конопляного сїмя, а по чотирох рогах по одній головці чіснику. Се сїмя і чісник мали послужити в будучности як неомильне средство проти усяких недуг, так зьвірячих як і людських. Розстелене рівненько сїно прикрили біленькою як сніг скатертю, а батько поклав зараз на середину два книші, один на другім; у верхнім книші викраяв „жидиком" дїрку і встромив в неї велику, неуживану ще сьвічку. Брат краяв великий питльований колач, а наймит робив те саме з книшом.

Коли вже всьо приготоване було до вечері, перший батько клякнув в покорі, а за ним ми всі припали на колїна і заносили свої коротенькі, але горячі молитви до Того, що „прийшов днесь із небес, щоб спасти люд свій весь". По молитві взяв отець в руки маленьку мищинку і почав дїлити всіх проскуркою з медом, складаючи притім кождому ріжнородні желаня, залежно від віку і стану. Наперед з'їв сам маленький кусочок, а відтак, зачинаючи від найстарших, йшов чергою аж до наймолодших. Се була вельми торжественна хвиля, коли старенький господар дому, неначе той старозавітний патріярх, говорив кождому кілька сердечних слів, желаючи здоровля та всього добра, або даючи відповідні науки. Кождий стояв, наче вкопаний в землю, слухаючи „повінчованя"; відтак цілував батька в руку і отирав тихцем горячу слезу, що спливала по лицї; — слезу радости та вдячности до Бога і до людий. „Слава во вишних Богу, а на земли мир, в человіцїх благоволеніе". Се благоволеніе так і ясніло кождому з очий, а вже певно мир божий гостив у серцях всїх тих простачків; се було видно зараз з першого погляду.

Підійшов покійний батько з проскуркою і до мене: „Дай тобі Боже, мій сину, здоровля і щастя!... Будь богатий як земля, веселий як весна. Слухай тата, шануй всіх старших... Учи ся пильно... а збитків не роби... малої сестрички не бий, бо... бо... вона сирітка"... Заплакав старий як мала дитина. Заплакали всі дїти на згадку помершої матери; навіть наймичка і оба наймити прослезили ся і обтирали рукавами очи.

Позасідали до стола. На першім місци засів батько, о коло него садовили ся иньші. Було нас всїх до пари і ми з сього вельми радїли, бо непаристе число засїдаючих до вечері не принесе щастя родині. Отець підвіс ся з місця і почав сильним, теноровим голосом хороший, різдвяний тропар: „Рождество твое, Христе Боже наш". Ми потягали за батьком поважно і урочисто. По скінченю тропаря усів кождий на своїм місци, а ґаздинї почали подавати на стіл всїлякі страви, омащені суто смаженим з цибулею олїем.

Наперед була капуста з розколоченою фасолею. Потім подали пироги: картофляні, капустяні, сливяні і вурдяні.*) Відтак дали смачні підпеньки, опісля голубці, потім судака і рибу а наконець солодку кутю. Першу ложку кутї зачерп батько і викинув її на повалу; за ним кидали иньші, по старшинї, але тільки „хлопи", бо „бабам" не вільно... Зерна пшениці причіпляли ся до стелї або цілою купкою, або порозкидані, — залежно від того, чи кидало ся прямо в гору, чи трошки скісно. З сього ми ворожили зараз про пчоли і пасічництво. Чия пшениця держала ся повали в купці, сей мав мати велике щасте до пчіл; хто ж кинув ложкою незручно і пшениця порозкакувала ся, — сьому вже не бути пасічником. При тій церемонії було чимало сьміху та жартів, особливо, коли рій втїкав... себ то, коли хтось викинув кутю до повали так, що зерна почіпали ся стелї довгим рядом.**) Кутю їли всі, кілько хто хотів, лиш малим не давали богато, щоб не розболїв животик... На закінчене вечері пили усі солоденьку юшку з сушениць тай кушали смачних пампушків.

Тут годить ся зазначити, що звичай велить покушати кождої страви, яку подають на стіл на Сьвятий Вечер. Як хто чого не любить, нехай не їсть, але покушати все таки треба.

Як тільки повставали від стола, зараз наймичка забрала всї ложки і вибігла з ними на двір калатати. Калатала тай калатала, а все наслухувала, з котрої сторони забреше собака, бо з тої самої сторони прийде неодмінно її жених... По заспокоеню своеї цікавости вернула служниця до хати і позапихала всї ложки „дїдови" за пояс, инакше кажучи, повтикала їх за перевесло вівсяного снопа, що пишав ся на покутю, наче справдї яке живе ество.

Ґаздинї спрятали хутко зі стола всї миски й горнята, а на однім тарільчику лишили трошки кутї для померших, котрих души прийдуть в ночи по свою пайку.

Великі і малі позасїдали на лавках під „грубою" (се велика піч, в якій палить ся соломою, щоб огріти кімнату), тай затягнули весело: „Бог предвічний". Заледви ми скінчили отею коляду, аж тут бачимо, а в вікнї крутить ся вже велика ріжнобарвна зьвізда. Маленькі колядники відсьпівали коротеньку коляду, повіншували, тай пішли далї, діставши пару центів за свій труд. За хвилю отвирають ся двері і входить ціла компанія: наперед лїзе через поріг „коза", за нею ступае гордо властитель сеї „кози"; потім іде жид і жидівка, потім пан „шандар", а врештї яких пять-шість хлопців, що мають призначені иньші ролї. Всї тоті „панове" стають смирно коло дверий тай колядують. По скінченю коляди виступае на перед сам голова цілого сего товариства і звінким, сильним голосом рецитуе поважно й поволи отсе „повінчоване":

„Во Вифлеемі Христос народив ся,
Яко чоловік на сїнї повив ся.
Три царі від Востока прийшли,
Народженому Ісусу дари принесли:
Золото, ладан і миро Йому віддали,
Собі в нагороду по коронї взяли.
Тої корони і вам жичу в небі оглядати,
На віки з Христом жити — царствувати. —
Чого жичу, вінчую:
Христос раждаеть ся!"

*) Між нашим простим людом закорінила ся сильно повірка, що на Сьвятий Вечер в часї вечері або навіть і по вечері уся скотина дістае людський голос і говорить одна з одною через кілька хвиль.

*) Нас дїтий навчали вірити, що хто при розстелюваню „дїдуха" кличе або наслїдуе голос якого домового зьвіряти, то се зьвіря, чи птиця буде відтак добре ховати ся у нього, коли він, виросши, стане сам газдувати. Котра отже дитина любила які зьвірята або птиці, то тії кликала або наслїдувала.

*) „Вурда" робить ся з потовченого макуха, а макух се останки того насїня, з якого витискаеть ся олїй.

**) Сю кутю здрапували з повали аж на Стрітене; після вірування вона мала бути помічна від деяких слабостий домашнього скоти.

„Славіте [illegible] дають усі домашні, а я вже не можу вис[illegible] ртить оглянути зі всіх боків ою імпровізовану[illegible] я хочу знати, хто то там сидить під тою старою кожушиною тай калапцає за єдно деревляною щокою.

„А чи позволите, пане господарю, потанцювати трошки вашій козонці?“ — звідуєть ся „властитель“ козоньки.

На потакуючу відповідь починає чудно прибраний хлопчина съпівати якусь монотонну циганську пісню. „Коза“ скаче, калатає щокою, фиркає, копає... Всї реготять ся, лиш один „шандар“ стоїть просто мов сьвічка. Потім дають козі їсти і пити; потім „коза“ буцім здихає; приводять до неї якогось „цирулика“ і він пускає її кров, а вона знов здорова і знов весело скаче. Відкак починаєть ся діальог з „Мошком“, потім з Сурою“, потім „шандар“ робить щось там в імени права“, а потім дістає голова компанії „куку в руку“ — і всї йдуть дальше.

За якої пів години приходять иньші колядники з вертепом. Знов колядують і віншують і знов гуляють в вертепі розмаїті лялькп. Але хто би там годен всьо тото описати. Треба уродити ся і жити на селї, щоб відчути і зрозуміти всю ту безмірну радість з приводу Христового Різдва.

Довго в ніч колядували наші, або оповідали собі всїлякі байки, а я з сестрою і наймитком качав ся так довго по „дідуху“, поки сон не склеїв менї очий. Пробудив мене голос дзвінка; се дякові хлопці бігали від хати до хати, дзвонили хвильку під вікном і тим робом будили сплячих. Я зірвав ся на рівні ноги, швидко умив ся і вбрав ся тай зараз пішов з татом на всеночне.

Самого богослуженя описувати не буду, бо воно всім знане; скажу тільки коротко, що хто хоче навчити ся хвалити Бога щиро, від серця, — нахай іде на село.

Перший день сьвят проминув зовсім спокійно, лиш вечером колядники ходили попід вікна тай кінчили свої „тури“, розпочаті вчера.

За те значно більший рух був на другий день сьвят. У нас називають сей день „Колядами“, бо тоді ходять колядувати по селї всї церковні братства. Ще дуже досьвіта зривають ся всї хлопці, а й дівчата, палити „дідухи“. Один старший парубок, а як того нема то сам господар, згортає весь „дідух“ в одну купу, вяже перевеслом і зі словами: „Бувайте здорові“ несе його на вулицю. Тут кладе „дідуха“ на саму середину дорога зараз напротив своїх воріт і підпалює. Палаючий „дідух“ зваблює всї сусїдські діти. Вони сейчас збігають ся на місце екзекуції і скачуть через огонь так довго, поки уся солома не спопелїє. Оставший попіл розгорнуть діти по вулиці в виді трираменного хреста і біжуть далї, нераз з одного кінця села на другий.

Рано ідуть всї до церкви, а по богослуженю зараз ґрупують ся у відповідні гуртки тай ідуть колядувати. Очевидно тепер вільно колядувати тільки тим, що ходять з дзвінками, а се знак, що вони належать до церковного братства або сестрицтва. По хатах майже сама тільки дітвора або немічні старцї то калїки, бо все проче колядує на церкву. Ось там чути низькі басові голоси старих „хлопів“, там знов лунають захриплі голоси „бабів“; тут сьпівають парубки, там дівчата. Ціле село колядує. Звичайно буває так, що старшина церковна гостить у своїм домі всїх своїх братчиків чи сестричок. І так старший брат гостить у себе мужчинів, а старша сестричка кличе до себе і приймає всї женщини.

На третий день сьвят кінчать братства свої коляди по селї, а хлопці ховають всї „шопки“, „вертепи“, „кози“ і иньші причандали по коморах та стрихах аж до слїдуючого року. Вечером того самого дня видко на лицях людий якусь ніби апатію, ніби жаль за сьвятами. Діти жибонять про всї свої сьвяточні вражіня, а старші заявляють благорозумно: „Е, сьвята — сьвята, а по сьвятах більше треба“...

На сам Новий Рік бере господар „діда“ за підпахи тай несе до стайнї і до хліва. Трошки вівсика з'їли конї, трошки корови, а трошки телята. Пропав „дід“, але буде знов на другий рік. Дай Боже діждати!

О—ч.

ЗНАКОМИЙ.

Як умру я, Іван каже,
Так піду до раю,
Бо я в йому преславного
Знакомого маю.
А знакомий, як знакомий,
Це річ добре знана,
І вставить ся і попросить
За бідного Йвана!
Служав його пан Гаврило
І став дивуватись,
Звідки такі знакомости
Іван може мати??!
А Іван йому на тоє:
А маю і „зкіта,“ —
Сьвятий Петро, — я го знаю
З Нового Завіта!

Чалий.

Лист із старого краю.

Під конець року у нас аж зароїли ся від ювилейних обходів. Бо прошу лише порахувати: 25-літний ювилей „Народної Торговлї“, 40-лїтний ювилей істнованя „Просьвіти“, 50-лїтний ювилей сьвященьства Його сьвятости Папи Пія X, а врештї ювилей 60-лїтнього володіня нашого цісаря, Франца Йосифа I.

З поміж усїх тих ювилеїв на найбільшу увагу заслугує ювилей „Просьвіти“. Сорок лїт минуло від часу, як гурток сьвідомих Русинів взяв ся за сьвяте діло осьвіченя нашого простолюда на землї галицькій Зійшло ся 60 людий і ухвалили відорвати ся від кацапствуючих сьвятоюрцїв та від їхньої завмираючої „Матиці“. Можна би сказати, що тих 60 людий становили під ту пору цїлу сьвідому Русь, бо проча інтелїґенція говорила з собою лише по польськи, а простий нарід був в пеленках: ще навіть не зачинав думати про яку небудь просьвіту. Якже воно змінило ся усьо за 40 лїт! Нинї маємо численну руську інтелїґенцію, маємо сотки сьвідомих громадян з під хлопської стріхи, маємо навіть своїх послів мужиків. Се все, бодай в головній части, треба завдячити нашій „Просьвітї“, тому просьвітно-економічному товариству, що поклало собі за цїль сьвідомляти і гуртувати усю руську суспільність. І наш нарід оцїнюючи заслуги „Просьвіти“, сказав їй велике спасибіг через належне відсьватковане 40-лїтнього ювилею. По цїлім краю, по селах і містах, гомонїли руські пісні, руські промови, бесїди і реферати. Хлоп і піп, вчений і простачок зложили глубокий поклін найлюбійшому свому товариству, ударили чолом перед „Просьвітою“.

В сам день ювилею нашого „найяснїйшого пана“ Чехи водили ся за чуби з сусїдами Нїмцями, а сї послїдні постарали ся о те, що з поручення „найяснїйшого пана“ заведено в столиці Чех, Празї наглі суди. Дванайцять днів ждав віденський кат на свої жертви, але таки вернув до Відня з чистими рукавичками... Чехи думали загатити своєю обструкцією парляментарні наради, але се їм не повело ся. Бо наш парлямент дістав — хвалити Бога — нового шефа в особі його екселенції бар. Бінерта. Се той сам панок, що минувшого року на однім парляментарнім засїданю хотів дати в шкіру руським радикалам. Але тодї дістав добру научку від наших послів і від того часу вже знає, що в Австрії є Русини...

На днях відбув ся у Віднї процес проти руського публіцисти М. Ловинського. Суд обжалованого його за похвалюване вчинку М. Сїчинського, котрий, як звісно, вислав польського ґрофа на лоно батька Авраама. Судії присяжні увільнили Ловинського від вини і кари, а „bracia Polacy“ знов посрамили ся.

Польська молодіж академічна у Львові видала друковану відозву проти Австрії, і в сам день цїсарського ювилею демонстрували по улицях, і під памятниками польських героїв. Поліція — panie tego — котра так знаменито уміє вітрити за руськими „гайдамаками“, поздіймала в покорі урядові шапки з австрійськими орликами і помаляла съпівати: „Jeszcze Polska nie zginęła.“

Та сама молодіж зібрала ся дня 12. с. м. в львівскім унїверситетї і обкидала гнилими покладками цїсарського намісника Бобжинського. Розполїтикованим, молодим шовінїстам уроїло ся, що Бобжиньский перехрищуєть ся в Русина і що він занадто богато дає Русинам... Ну, Бог з ними тай з їх льоґікою. Відай не довго вже потягнуть панове Поляки, бо з голови розум лиш: кап... кап... згодом геть виплине. А наші мужики сьміють ся з польських героїв: „Борють ся за „яйчизнен“ — „яйками“... Який музик, такі танцї... Який вояк, така і його зброя...

Написав бим ще більше, але ей Богу не маю часу. Другим разом поправлю ся. Пождіть, не гнївайте ся.

Сердечно здоровлю всїх американських Русинів і желаю всім: Веселих сьвят і щасливого Нового Року! Христос раждаєть ся!

Ваш брат

Павло Береза.

Страшна катастрофа в Сицилії.

Найбільше нещасте, яке коли-небудь навістило християнський сьвіт.

200.000 трупів.

Землетрясенє, в своїх наслїдках найстрашнїйше, яке навістило коли небудь землю, від коли стоїть християнський сьвіт, навістило 29-го грудня 1908 р. полудневo-західну часть Італїї. Катастрофа в своїх розмірах прибрала тим страшнїйші розміри, що рівночасно з землетрусом вилило море і то що не згинуло під руїнами, повалених будинків, найшло смерть у филях моря.

Тут ограничимо ся на описі нещастя після телєґрам, які будемо подавати в тім порядку, як вони доходили.

Зараз слїдуючого дня людськість не здавала собі справи з величини нещастя, все такой першого дня число жертв подавано на більше як 100 тисяч.

Яких розмірів досягла катастрофа, видно із сього, що сотки міст і сіл, що стояли колись вздовж просмику мессинського зникло з поверхнї землї. Землетрус тревав лиш 32 секунди, але був так сильний, що в містї Мессина найбільші будинки вилїтали з підвалинами у воздух. Місто Реджіо, числяче 50.000 мешканців, зникло зовсім з поверхні землї. З усіх мешканців до днесь виратувало ся всего лишень 5 чи 6 людий. Чи се місто запало ся в землю, чи його море забрало — не знати. В містї Катанзаро ледви пару людий спасло ся від смерти. Всї иньші погинули. Головне місто Мессина представляє ся як одна купа згарищ і руїн. Сотки тисяч трупів лежить непогребаних, до міста не мож дістати ся нї морем нї сушею, поживи нема, і поміж позісталими панує страшний голод. Сьвідки, що спасли ся, оповідають страшні річи. Одна жінка каже, що коли наступило землетрясенє, усї мешканцї спали глубоким сном. Раптом задзвонили вікна і єї якась невидима сила викинула з ліжка на середину кімнати. На пів непритомна вибігла на вулицю і її очам представив ся страшний вид. Сотки божевільних зі страху людий, неодягнених, з нелюдським криком вибігали з домів і бігли на осліп, серед темряви, клубів пороху, трїскоту валючих ся домів. Час від часу з пекольним гуком вибухали збірники ґазу і сейчас здіймали ся до неба височенні стовпи огню, які єще більше збільшували переполох і паніку. Тисячі людий погинуло під руїнами валючих ся домів, сотки тисячів повмирало голодною смертію, привалені руїнами, покалїчені. А помочи не було їм кому подати і вони надармо кликали серед страшних мук ратунку. В містї Мессинї нагромадили ся такі маси трупів, що о похороненю їх нема і мови. І ось італїйський уряд порішив, як тільки впевнить ся, що вже нікого живого нема під руїнами, знищити їх бомбами з корабельних гармат.

Ще страшнїйше представляє ся катастрофа в містї Реджіо. Тут одна каменица не лишила ся. Капітан корабля „Умберто,“ що перший добив ся до нещасного міста, бачив як позісталі живі по землетрусї з голоду зводили кріваві битви, щоб лиш дістати ся до буди собаки, яку живцем роздирано і їджено. Страшно велике є число малих дітий, що лишили ся круглими сиротами. Сотками лазять біднята по руїнах, голодні і залякані, кличучи за своїми мамами. Много є таких, що ще не знають назвати свого імени. Та колиб і сказали, то нїколи не найдуть вже своєї рідні. Сї, що спасли ся з міста Реджіо, не вміють сказати яким чудом вони се зділали.

Один робітник, що пів божевільний зі страху спас ся оповідає, що коротко перед досьвітом почув гук неначе зі соток гармат. Сейчас потім побачив, як цїла долїшна дїльниця міста заколихала ся і з грюком запала ся. Сейчас на се місце впали спінені филї моря, яких 30 стіп понад улиці. Що було дальше, він не знає.

Місто Баґнара знищене цїлковито з 10.000 мешканців нї одна душа не спасла. Де колись кипіло житє поставили тепер хрест та негашеним вапном посипано звалища цвитучого перед пару годинами міста, щоб в сей спосіб охоронити ся перед вибухом зарази повстаючої з непохоронених трупів.

Волосє стає на голові, коли читає ся оповіданя про се нещастє. Один чоловік, що його видобуто з під руїн міста Мессини так оповідає: „Пожар, повсталий з вибухів ґазу з ґазівень ширить ся і приближає ся поволи. Люди лежать під руїнами повалених домів, видять поволи зближаючу ся огнену смерть, але не мають сили анї спромоги добути ся з під звалищ, щоб втечи перед страшною смертию в огнї. А огень, неначе глумлячи з людського безсилля, поволи страшно підходить до своїх жертв близше і близше. Їх божевільний крик розпуки мішає ся зі стоном тяжко ранених. Голодом і розпукою знеможені иньші кидають ся впрост в огень і гинуть.

Се суть описи тільки з тих місцевостий, що лежали над морем і тому скорше туди можна було дістати ся. Що діє ся в серединї краю навіщеного землетрусом, годі сказати, бо всї дороги, телєґрафи і телєфони понищені.

Як сказано, що пощадив землетрус, то добавило море. А воно з такою силою вдарило, що великі пароходи, неначе лушпинки оріха повикидало далеко на сушу. З менчих кораблїв звиж 500 потопило ся з цїлою залогою.

На першу вість про катастрофу задрожав увесь цивілїзований сьвіт. З усїх усюдів сиплять ся жертви для помочи нещасним, які до дня 2-го с. м. досягли висоти пару міліонів долярів. Усї корабельні компанії вислали на місце свої кораблї, і се є найскорший рід помочи. На кораблях нещасні находять поміщенє, а головно, охорону перед голодовою смертию.

Ніч Вифлеємска в Когус, Н. Й.

В сам день Різдва дня 7 лат. ян. 1909 відограють в парохії Когус ораторію сценічну „Ніч Вифлеємска“ під управою д. Филипа Тимкевича слїдуючі аматори:

Молодий пастух: Й. Королишин
1 пастух: ...... Е. Королишин
2 „ .... І. Гнатів
3 „ ...... Д. Зальопаний
4 „ ...... М. Дмитерко
5 „ ...... Т. Ґрацонь
6 „ .... А. Ґелета
1 подорожний: .... С. Воргач
2 „ І. Стрільбицкий
3 „ ..П. Ропицкий
Ангел: ....Ел. Рончковска
Хор ангелів: ...... хор дівиць
Ірод:.......... Ів. Недільский
Дворянин старший: ....
.... Т. Королишин
Фарисей: .... Н. Мадзуля
Гаспар: .... Т. Ганчовский
Мелхіор: .... Й. Филик
Валтазар: .... Ів. Михаляк
Симеон: .... Й. Дзямба
Служачий: .... М. Михаляк
Жовніри, Ірода дворяне, Служба

Початок о год. 8-ій вечер.

Вступ 25 цнт.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює бр. сьв. Ів. Хрестителя, від. Р. Н. Союза 52, в Holyoke, Mass., на день 16-го січня в Hibernian Hall, cor. Front and John St. Початак точно о годинї 7-ій вечер. Вступ 25 цнт. Приграватп буде нїмецька оркестра. Всїх Руснів, як з Голїйок, так і в околиці просить ся о як найчисленнїйшу участь. За добру забаву і обслугу ручить балевий

Комітет.

„SVOBODA"
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly published every Thursday at 184 Hudson St., New York, N. Y.
Published by Little Russian Nat'l Union of America.
Rev. P. Poniatyshyn, Superintendent. 411 Washington Ave., Elizabeth, N. J.
Anth. Curkowskyj, editor. 184 Hudson Str., New York.
K. Kirczow, manager. 184 Hudson Str., New York.
Terms: Two dollars a year. Established 1893.
Advertising rates furnished on application.
Entered as second-class matter December 21, 1906 at the Post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"

часопис для руского народа в Америцї і орган „Р. Н. Союза", виходить що тиждня в четвер і коштує:
в Америцї на 12 місяцїв...$2.00
до стар. краю на 12 місяцїв $2.00
в Америцї на 6 місяцїв.....$1.00

Оплачувати газету треба все-гда з гори.

Гроші треба посилати в реєстрованім листї, або через експресовий, або почтовий моней ордер (мони ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете від почтаря або агента на експресовім офісї, пішліть нам, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес: „SVOBODA" 184 Hudson St., New York, N. Y. Телефон 7074 Spring.

Хто хоче, щоби єго адрес змінити мусить подати нам, крім нового, також свій старий адрес.

Заява Братства св. О. Николая ч. 92. „Общества Русскихъ Братствъ" в Бервік, Па.

Отсим заявляємо і подаємо до відома Головному урядови О. Р. Б., що ми, урядники і члени, вибрані на мітинґу дня 21. Децембра 1908 р. ухвалилисьмо одноголосно виступити з О. Р. Б. з слїдуючих причин:

1) Задля очерньовання у органі О. Р. Б. „Правда" нашого першого Владики Кир С. С. Ортиньского.

2) За писане статей у тій же часописи, накликуючих до переходу на схизму.

3) По причині захвалюваня язика російського, а пурання ся свого рідного, котрого вас мати учила.

4) За чернене наших народних діячів, котрі у старім краю борють ся з лихами, о красшу долю для своїх братів, плекають свою рідну мову і свої рідні пісні та звичаї, за захвалюване зрадників і народних Юд. Дальше за очерньоване наших щирих діячів, сьвященників і патріотів на американській земли, котрі не дають вам загнати наш нарід до московської кошари і не дають народови стати зрадником своєї рідної країни.

Заявляємо, що ми Росіян, як наших побратимів і як Славян любимо, але бридимо ся Юдами і перекинчиками і своєї матерної мови не покинемо. Тому і брядемо ся та погорджуємо політикою народних перекинчиків, з нею не можемо згодити ся і по тій причині виступаємо з О. Р. Б. а рішаємо вступати до такої організації, котра боронить наші права і нашу мову. Думаємо, що за нашим слїдом підуть і другі братства, в котрих не завмерла ще любов до свого народа.

В доказ того кладемо свої власноручні підписи і печать.

Василий Стрібицкий, председатель.
Федор Лукачович, секр.
Андрій Желїзняк, касіер.
(Печать)

Побратими.

Наші американські опікуни пішли слідами старокраєвих „славянофілів" і заключили з собою щиро сердечну дружбу. Коли возьмемо в руки „Вістник" або „Правду" або „Сьвіт" або „Поступ", побачимо, що всї ті часописи стоять на одним ґрунтї: Оден Бог, оден цар, одна неподїлена Росія, одна православна віра. Читаючи наведені в горі ґазети, дізнаємо ся вражіня, що вони редаґовані одною особою, що стоять під безпосередним впливом усяких Пуришкевичів, Бобріньських et tutti quanti. Редактори цареславних рептильок часом ніби то сварять ся з собою, але сї сварні чисто особистої натури: оден дорікає другому крайним невіжеством, а кождий в них чує, що не доріс до свого становища. Та якби там воно не було, ми мусимо оцінити сих головачів по справедливости і по совісти; мусимо їм признати, що ніхто на сьвітї не уміє так здорово лаяти ся, як редактори цареславних органів. Дорівнати їм можуть хиба істинно-русскі хулїґани, або деякі православні сьвятителї, що пишуть чудові послания та виголошують вельми будуючиї проповіди на адресу недостижимого Толстоя.

Від коли русько-кат. церква в Америцї діждала ся свого вождя в особі Преосв. Ортиньского, від тодї розпочала ся консолїдация усяких „общерусских" елементів. З початку здавало ся, що наші противники силкують ся повалити самого тільки владику; тепер нам вже зовсім ясно, що у них не йде річ про Ортиньского, чи якого иньшого руського епископа, — вони сприсягли ся знищити русько-католицьку церкву в Америцї, а на її місця заложити церкву православну із всіми її цареславно-кнутопоклонними тенденціями. Всї ті „тверді" право царо-кнуто-славні „истинно-русскіе" люди годують ся одаковим хлїбом, їдять з одної миски. Однакові їх гадки, однаковий спосіб говореня і писаня, однакові мрії, однакові бажаня. Всьо, що в Росії чорне, брудне, погане, обскурне, — у них ясне, чисте, хороше, недостижиме. Російські народолюби, що домагають ся для бідного мужика волї і долї, в очах чорносотенців се самі анархісти, злочинцї, розбійники, злодії. Всякий, хочби тільки мінімальний свободолюбний дух, се тяжка образа всеросійського маєстату, страшенна обида істинно русских почувань, „неблагонадьожность" супроти царя-кровопийця і його посіпаків.

Як кертиця не може внести денного сьвітла, так москвофіли ходять тільки темними, крутими стежками. Правди не люблять, отвертої боротьби боять ся, їздять лише на ложи і ложию поганяють. Полемізувати в чесний спосіб не хочуть а навіть не вміють. У них одна девіза: „По сему бить!", або: „Малчі і паслушай!" Як доведеть ся їм коли відповідати на конкретні закиди противників, то зараз обсмарують чоловіка від ніг до голови, обкидають грязию, ображають, збесчестять. В їх газетах не знайдеш нїчо, кромі поганої, брудної лайки. Се все називаєть ся у них: істина русска культура. Насьміхають ся з католицької віри, а не бачуть властивого зла в нутрі своєї власної церкви. Глузують собі з папи римського, а не видять закервавлених рук настоятеля церкви православної. Сьміють ся з „ксьондзів", а примикають очи на пороки і блуди своєї ерархії, що здеморалізована вже „від края вижняго до нижьняго." Чують як росте трава в огороді їх сусіда, а не можуть доглянути тих мерзких хробів, що точуть нутро російської держави, кладуть трупом найлїпших синів безталанного народа.

На нашого епископа і на нас самих вилали американські москвофіли таку силу помий, що коли-б те все зібрати в якийсь один резервоар, то можна би затопити в тім резервоарі усю православну місію... І задля чого така люта ненависть, така безпримірна лайка і злоба? Чи се може лежить в інтересї Христової науки? Чи на тім зиждеться бодай сама православна церква? Ні, то всьо робить ся тільки на те, щоб деморалізувати руських робітників, щоби не дати їм згуртувати ся в одну сьвідому громаду, щоб загнати їх мов баранів в російсько-цареславну кошару. Не ходить тут москвофілам ані о чистоту християнської релїгії, ані о якісь доґми або поширене божої науки. Їм ходить тільки о одну „недїлимую" Русь під скиптром государя-самодержця. Всьо, що не падає ниць перед російським самодержавєм, то революціонери, яких треба нищити огнем і мечем „na ładzie i morzu" — як каже Поляк. Такими революціонерами в очах москвофілів суть всї „клятые украинцы", які сьміють протестувати проти опіки Москалїв та їх прихвостнів і які хочуть жити своїм питомим житєм. Вони знають, що нас не убють ні не закопають живцем в могилу, але за те можуть нам богато вкривдити і москвофільська кирня має таки свої успіхи. Сього дня на Американській Руси наплодило ся множество сьвідомих і несьвідомих перевертнів, що поклали собі за ціль життя нищити руський обряд і руську народність.

На похвалу всїх москвофільських груп треба сказати, що вони знаменито помагають ся і взаїмно собі помагають та доповняють ся. Чи то родовитий Росіянин, чи „Москаль з під Горлиць", чи „греко-кафтолик" з Угорщини. — всї їйдуть солідарно, всї тримають ся одної клямки. Цікаве, що вони роблять якраз те саме, за що на нас гнївають ся. Чи то буде настоящий Москаль, чи тільки кацапствуючий Галичанин або Угрорус, кождий з них скаже: я русский, значить ся Москаль, бо Москалї инакше себе не називають. Коли наші москвофіли говорять і пишуть: „русскій царь", „русское войско", „русская шифа", „русскій консулъ" і т. п. то вони чейже не розуміють під сими термінами руського царя або консуля, ані руського війська чи корабля, бо то всьо у нас нема а є лише у Москалїв. Улюбленим коником всїх „русских", на який вони заїздять прямо в серце і душу несьвідомих Русинів, є наівно глупа фраза: „Якже ти можеш називати ся Українцем, коли ти на Україні не родив ся, а навіть її на очи не бачив?" Запитайте ж ви того мудрагеля: „Якже-ж ти можеш називати ся „русским" коли ти в „русском" краю не родив ся, а Росії навіть на очи не бачив?" Запитайте так москвофіла, то він вам зараз відрубає, що то зовсім що иньшого: Русь есть тільки одна, а Україну видумали Ляхи.

Богато ще мав би я сказати на сю тему, але думаю, що й сього вистане. Менї ходило о те, щоб наші люди звернули свою увагу на консолїдацію всїх москвофільських сил; щоб наші передовці навчили ся від них одної важної річи: **витревалости**. Хоч москвофіли стоять на хисткій кладочцї, хоч самі чують, що живий, тридцять міліоновий народ змете їх з лиця землї, — вони роблять свою роботу. Єще раз кажу і підчеркую: **москвофіли роблять**, а ми лишень дивимо ся з далека на їх роботу тай... спимо.

Слово-твердо.

Царославна культура.

I.

Дня 19-го с. р. урядили Русини греко-католики віче в Wilkes Barre, Pa., щоби спільно нарадити ся над справами церковними в Америцї і над невідрадним положенєм гр. кат. церкви в Wilkes Barre під панованєм Чопея.

Занюхали се царославні шпиги, повідомили о тім головний штаб в Ню Йорку і давай орґанізувати чорну сотню, щоб відтак напасти на Українців і кости їм поторощити.

О 7-ій годині вечером згаданого дня сходять ся наші люди до галї чесно, побожно, прилично, без жадних злих думок з чистим серцем і чистими руками, аж тут суне цїла зґрая чорної сотнї, патлатих, кудлатих індивідуів; Гладик з Николином перед веде, за ним редактор темного „Сьвіта" і ще другий якийсь батюшка, далї коршмар Репа зі своїми костумерами і т. д. Так і сопух „ачіщенної" розніс ся по галї. Повідчиняно вікна, впущено зимового сьвіжого воздуха і якось лекше стало дихнути, інакше прийшло-б ся було задушити в московській атмосфері.

Зачалось віче. Царославні висувають на предсїдателя віча якесь своє пяне індивідуум; Русини протестують і пояснюють в добрий спосіб, що їх, ніби то православних, мають лише за гостий, бо справа, яка буде обговорювати ся на сїм вічу, дотичить греко-католицьку церкву, а не православну, мимо того, хто з них хоче забрати слово, дістане його, єсли лише прилично буде заховувати ся.

Вибрано предсїдателем віча одного з Русинів греко-католиків і по відсьпіваню „Царю Небесний", удїлив предсїдатель слово о. Пристаєви. О. Пристай, як добрий оратор, в цїлогодинній бесїдї представив положене церкви ясно як на долони, відкрив її ворогів, спімнув і за те, що мадярський жид соціяліст Берко більше мав чести, як та славна компанія „grecko-katolickich najlepších duchovnikoch," що всякими найпідлїйшими інсинуаціями воює немилосерно, против Їх Преосьвященства епископа.

Тимчасом алькоголь зачав дїлати на кацапські головища і кацапи зачали перинавати бесїдникови. Полісмен однак хутко з такими упорав ся і випровадив за двері.

Коли о. Пристай скінчив бесїду, покликав предсїдатель царославних гостий, нехай і они де-що скажуть, нехай пояснять, по що сюди прийшли, але якось жаден не відважив ся вийти на естраду. Забирали ще голос кілька Русинів в справах церкви в Вилксбери, висказували свої жалї до Чопея та просили о пораду, що їм дальше дїлати.

Тимчасом Гладик заснув над нотаткою, Николин позївав, а батюшки в кутї галї шептали щось з кацапами.

Відтак попросив о голос п. Кірилюк і сказав, що суть в галї люди, котрі поза плечі других грозять, а коли їх ся кличе, щоб висказали свої гадки, то не мають сьмілости. Зачав отже п. Кірилюк з'ображати руську еміґрацію зі стараго краю, що нас гонить за море; переповів за Галичину, Угорщину і по черзї пройшов на Росію. Тут живими фактами змалював російський уряд і єго голову царя, натякнув і те, що Ґапон запровадив робітників до царя, щоб той їм поміг, а цар післав їм кулї з салдатських карабінів. Тепер поставив п. Кірилюк запитанє до публики, чи справедлива та захвалювана, цареславна віра, котра має за голову своєї церкви такого розбійника царя, що обагрений кровю своїх підданих від ніг до голови?

Як то батюшки почули рушн... зачали верещати. ...ія кинула ся ...илюка і були-б його на ...сци злінчували, коли-б не притомність кількадцять скрентонських хлопців, що собою заступили невинну жертву і успіли відопхати дику кацапню, поки не прийшла поліція.

На салї було кількох правдивих Москалїв, та ті руки заломлювали з розпуки, що тут, на вільній землї, діє ся. В Росії, кажуть, нарід стогне під тяжким ярмом і рад би єго скинути, та не має спромоги, а тут на вільній землї якісь варіяти, збаламучені батюшками, розіпняли-б невинного чоловіка, котрий їм сказав правду, лиш один з тисячних фактів, за що цїлий сьвіт знає, лише они знати не хочуть.

Що не прийшло до розливу крови, се треба завдячити лише Українцям, котрі задержали холодну кров і хотяй були в більшости, не виступали з насильними средствами. Показали ся інтелїґентними супротив кацапської дичи, та коли появили ся полісмени, зачали Українці сьпівати гарні піснї, а кацапи зачали вити та свистати.

Оттака то культурність у царославних.

В слїдуючих числах „Свободи" помістимо справозданє з віча і про дикість царославних.

Василь Антошків.

II.

Наколи заберу і я на тім місци в сій справі голос, то не для диспути, — бо православні такого слова не розуміють і замінили його в своїм словари на уличну лайку, — але для поясненя деяких точок.

На вступі дуже перепрошую господ. Олельковича, що писав в числї 38 „Свѣта„ з 24-го грудня 1908 про се віче, як і його друзей за те, що я не буду послугувати ся словами із лексикону дописователів „Свѣт-а," бо такі коршемні словесні „цьвіти" нам цїлком не лицюють. Треба мати спеціяльну культуру і вроджений „истинно-русскій" дух, щоби послугувати ся такими зворотами, як се зробили „Олелькович" і „Очевидець" в „Свѣт-і"... Менї ходить на разї о виказанє правдивої культури, якою імпонують сьвітови наші кривославні друзя.

Що до збіговиска, то не можна віча в Вілксбери назвати тим іменем, бо то були сходини, уладжені після всяких правил горожанських зборів в Америцї. Збічовисько урядилисьте господинове хотяй би з того титулу, що збіглисьте ся, ви православні, чи там, перепрашаю, кривославні, на гр. кат. віче. Вас кривославних нїхто не запрошував, але лишень тих гр. кат., котрим серце єще не закаменіло, котрим ви не потрафили видерти любви до своєї віри, з котрих не з'умієте зробити яничарів. Предсїдатель віча і о. Пристай просили Вас під милий Біг, щоби в часї нарад ви заховували ся культурно, але ви такого слова і з роду нїколи не бачили. Оден з ваших не видержав, щоби в часї спокійної бесїди о. Пристая (як самі призналисьте) не викрикувати і не переривати бесїдникови, а за що викинув єго поліцман за двер та що було першим доказом вашої культурної диспути.

Нїхто з вас не забирав слова, хотяй предсїдатель віча накликував до диспути більш як чотири рази. Однак і се вам не перешкаджало написати в „Свѣт-ї", що вас недопушено до слова. Се також православна культурність і любов правди!

В часї моєї бесїди счинилисьте варварський крик, получений з тупанєм ніг, та диким, чисто індіянськім вівканєм, а оден з ваших револьвер витягнув. Ось культурністъ!... Коб так єще козацька нагайка під руками була та хоть одна ...

ця, то-б то ви паґуляли! ... кої культури хиба ніхто вам не завидує, а ми найменче!

Не меньш характеристичним поведенєм на згаданім вічу є і то, що ви назвали сьпіванє пісень вічевиками некультурностию, а свій дикий свист, шалений крик, лайку, вискане — культурним. Не від річи буде згадати культурність батюшки, котрий, вложивши до уст два пальці, почав перший свистати, а коли єго то змучило, заревів на ціле „широкоє русскоє горло", показуючи на мене — „дайте нам того Ісуса тут між нас, а ми з ним справимось." От видите і культурно і правдиво по християньски!...

В чім містить ся „батярскість" пісні — „Не пора, не пора, москалеви ляхови служить"?, того не доказав ані Олелькович, ані другі батюшки, котрі видять в ній некультурність і „батярскість." Видно, що її не знають. У вас кождий поклик до поступу, до скиненя чужого ярма, до самопізнаня, до просьвіти, до борби духовної з темними, чорними силами, то некультурність. Ваша чорносотенна душа не годна піднести ся до чогось ідеальнійшого. Вам ліпше-б сьпівати „О честь вам кацапські лайдаки" — в сїй пісні зобачилиби-сьте себе, як в зеркалї, пізналибисьте як високо цїнить культурний нарід таких борців тьми і кнута, як ви.

Найліпше сьвідоцтво вашої культурности видали вам поліцаї. Видячи перед собою суздальську культуру, оцїнили її зі свого становища досадно — викидаючи вас на улицю і полишаючи вічевикам свободу покінченя нарад. Але Вашій культурі і се не завадить.

Ви і дальше воюйте тою зброєю, що і до тепер против всего, що честне, добре, взнесле для ідеалів, шляхотне — плюгавте та кидайте болотом на всїх і вся, як таким, як ви, культрегерам і лицює, а ми дальше тою дорогою будемо іти, котрою ідемо до тепер, на котрій і тїни неправди та лжи нема. Ідемо і живимо у собі сю думку, що прийде час, коли

„прорветь ся руіна,
і покотить ся лявіна;
но деж в сьвітї така сила,
щоб в бігу її спинила,
щоб вгасила мов огень,
розвидняючий ся день!"

Ви куєте меч на нашого Владику та на нас, але знайте, що він впаде на вашу голову, на ваш карк, котрий і так ви звикли у ярмі носити. Тіште ся, та „подвизайте" ся дальше монголи, а будете еще нераз збирати такі плоди, як дня 19-го грудня, 1908 року, на вічу в Вілкбери.

Тільки вашої місії, тільки вашої слави!!...

Що до змісту моєї бесіди, то відповім вам обширнійше в другім числї. Покажу вам историчними фактами житє ваших батюшків-царів. Нехає нарід пізнає, кого ви робите пів-богами, та завідателями кривославної віри. Нехай сьвіт осудить, чи рація була по вашій, чи по моїй стороні.

Петро Кірилюк.

Справи на Балкані.

З балканського півострова надходять що дня то все інакші вісти. Як справа властиво стоїть, годі виробити собі із того ясного понятя — одно лишень ясне, що на сїм біржеві спекулянти роблять знаменити інтереси. Їм то і головно треба приписати всї воєнні вісти, хоча з другого боку і становище держав дає також богато матеріялу до ширеня воєнних поголосок.

В Сербії борють ся дві партиї: мирова, до якої належить сам король і друга, що пре воєнно спами до війни, а на чолі якої стоїть загорілий сербський престолонаслїдник, князь Юрій. Не давно появила ся в єдній льондонській часописи розмова кореспондента тої часописи з князем Юрієм, в якій він рішучо домагає ся відобраня Боснї від Австрії.

Що до самої Австрії, то ся оголошенєм прилученя до держави Боснї і Герцеґовини наробила собі тільки клопотів, а хісна з того не буде ніякого. Сї два краї в дійсности належали до Австрії. Австрія побирала з них податки, побирала рекрутів, удержувала свої війска, тягнула усі зиски з торговлї і т. д. Словом, Босня і Герцеґовина фактично належали до австрійської держави, а лиш тільки на папері вони уважали ся провінцією турецької імперії. І через прилученє тих країн нічо не змінило ся кромі одного титулу. А за сей титул Австрія вже заплатила більше міліярда корон, бо скрізь в Туреччинї бойкотують австрійські товари, австрійські кораблї не хочуть виладовувати і т. д. Як сказано, сей бойкот австрійських товарів спричинив уже днесь австрійській торговли більше як міліярд корон, а що за сим піде дальше, то легко предвидїти. Австрійські фабриканти стратили тисячі міліонів через бойкот, бо нїгде їм тепер своїх виробів спродавати. За сим, цїлком природно, позачиняють свої фабрики і тисячі робітників лишать ся без роботи, без занятя, без куска хлїба. Австрія вже і грозила Туреччинї і казала, що до кождого свого торговельного корабля додасть один воєнний. Але се не помогло, Туреччина не дуже злякала ся і бойкотує австрійські товари дальше.

Австрія тепер веде переговори з правительством турецкім і вже богато уступила і згодила ся навіть Туреччинї заплатити відшкодованє за забрані краї. Розходить ся лишень о суму. Як говорять, Туреччина має жадати 20 міліонів долярів відшкодованя (1 міліярд корон) і хотяй австрійський амбасадор в Константинополи заявив, що се є нечувано висока сума, однак майже певно можна числити, що Австрія сю суму заплатить.

Є одже надія, що податки підуть еще більше в гору, та горожани Австрії вже не на Різдво і Великдень, але раз на пять літ будуть могли позволити собі на нечуваний люксус: зварити кусник мяса.

Крім Туреччини, яка є дійсно пошкодована, найбільше гнете справа Боснї „покровительку" Славян, Росію. Ся Росія, що у себе дома гнете і душить Славян, хоче поміж тими Славянами, що еще не мали „щастя" закушати царського кнута і нагайки, уходити за їх покровительку. І ось її зібрала охота іти на поміч Сербії. Вправдї становище Росії в балканській справі що день то „вияснює ся," то „затемнює ся," але охота провчити Австрію все такой є. Біда лиш у тім, що не може подати Сербії ні фізичної ні грошевої помочи, бо сама доперва по війнї з Японом ледви збирає ся до купи, а і у касї „буйні" свищуть, а поживитп вельми тяжко. І не могучи в ніякий иньший спосіб, бере ся за своє звичайне средство: інтриґи. Именно усіми силами старає ся сотворити союз Туреччини і других балканських держав проти Австрії. Тимчасом Росія навіть не повинна пхати своїх пальців в ту справу, бо вона за попереднього єще царя заключила з Австрією тайний договір, в якім з'обовязала ся не противити ся прилученю Боснї і Герцеґовини до Австрії.

Тому то усі ждуть в напруженю на балканську конференцію, яка має в половині січня с. р. відбути ся в Італії і заняти ся розвязанєм спірних квестій. Але чи і ся конференція доведе до пуття, то також годї знати, бо держави споглядають на себе зависнима очима і лиш ждуть, щоб вірвати для себе якиій кусок, а через балканську справу показують велику охоту треха Австрію „натягнути..."

Ювилей Галицької „Просьвіти".

І хтож днесь не знає товариства „Просьвіта" у Львові? У чиїх руках не опинила ся хоч одна книжочка його виданя?... Здаєть ся нема такої людини. Нема в цїлій Галичинї села, нї міста, нї місточка, деб не доходили виданя „Просьвіти," деб не було її читальнї, нема Русина, щоб не знав про се товариство, не читав його видань, не розумів його значіня для нашого народа.

В місяцю грудню 1908 р. минуло сорок лїт від основаня сього найважнійшого нашого товариства. І сей великанський поступ на поли економічнім, се пізнанє правди „чиї ми дїти," ся самосьвідомість народня, якою може днесь похвалити ся Галичина, се тільки і лишень праця і заслуга товариства „Просьвіта." І тяжкі то були перші почини праці сього найважнійшого нашого товариства. В 60-тих роках тьма кромішна залягала цїлу Галичину. Уся інтеліґенція, яка під ту пору була у нас, потапала у москвофільскім багні. Нарід був темний, розпитий, нїхто ним не інтересував ся, бо москвофіли — одинока осьвічена верства народу — сварили ся о поплатні посади в Росії, розкрадали банки, і набивали свої власні кишені рублями та здертим, покраденим з народа добром. І як протест проти того власне визискуваня народу, як крок до поліпшеня народної долї являє ся основанє товариства „Просьвіта," сеї ясної, зворотної точки в житю-бутю нашого люду.

Перші, що чуткою душою відчули нужду і горе народа, що вповні побачили і зрозуміли гниль москвофильства, були молоді студенти універзитету. Їх назбирало ся всїх аж 64!...

Невеликий се був гурток молодїжи, але сильний духом, повний сьвятої любови до свойого народу, до поневолених братів. Невеличкий сей гурток дня 8-го грудня 1868-го року основав товариство „Просьвіта", — серед москвофільської мертвеччини підніс нашу українську ідею, проголосив, що дорога до піднесеня і розвитку нашої народности веде через просьвіту наших народнїх мас у тій тільки мові, якою мовою ті маси говорять.

Товариство „Просьвіта" поставило собі за свою цїль піднести наш нарід з темноти. Тому то і поставлено вже в першім статутї таку постанову: „Цїль Тов. є видаванє популярних книжочок і письм в усїх галузях науки." Днесь 40 лїтні плоди діяльности товариства наглядно сьвідчать чи і як воно сповнило і сповняє свою задачу.

Товариство днесь числить 23.164 членів. По містах Галичини існує при кінци 1908 року 50 філїй; читалень на власних статутах „Просьвіти" є 2072. Як уже сказано, головною цїлию товариства є ширенє просьвіти поміж народом через видаванє книжочок. За сорок лїт видано 308 книжочок в 2.325,115 примірниках.

Кромі сего видало тов. „Просьвіта" около 20 книжочок ріжного змісту, як молитвенники, сьпіванники, коляди, розвідки, 7 томів творів наших найвизначнійших письменників, около 70 портретів заслужених Русинів, мапу Руси-України і т. д.

На всї видавництва видала „Просьвіта" від початку аж по нинїшний день 371,924.64 корон.

Для піднесеня добробуту нашого народа уладжувало товариство по всїх більших містах Галичини просьвітно-економічні віча. З початком 1896 р. установлено за фонди товариства мандрівного учителя господарства, який уряджує по селах господарські відчити, веде практичні господарські курси і т. д. В році 1904 тов. „Просьвіта" дало почин до закладаня молочарських спілок, з яких пізнійше повстало самостійне товариство „Краєвий Союз молочарських Спілок."

Маєток тов. виносив з кінцем 1907-го року 158.835 корон. На сей маєток складають ся доми „Просьвіти" у Львові, Золочеві, Сокали, Долинї, Золотім Потоцї і Сновидові, бібльотека і музей товариства у Львові і т. д.

Рівнож під зарядом „Просьвіти" зістає 32 всїляких фондів, призначених або на видаванє корисних книжок, або на запомоги і стипендії для студентів, письменників і т. д. Грошевий стан тих фондів з кінцем 1907 р. виносив 187.272.40 корон.

Як бачимо, вплив товариства розтягає ся на цїлу Галичину і всюди сїє сьвітло, будить люд до житя, до борби о кращу долю. Як згадалисьмо, „Просьвіта" має 2072 своїх читалень, з яких кожда має свою бібльотеку і випожичальню книжок. З тих читалень 159 має кромі того свої власні хори, деякі навіть і оркестри. При 167 читальнях існують осібні драматичні кружки, що спонукало товариство „Просьвіта" заняти ся виданєм також і народних штук ...
При читальнях було послїдного року около 400 крамниць, звиж 200 шпіхлїрів та 300 кас позичкових. Крім сего старші читальні мають вже всї свої власні хати. (Приміром в повітї Городенка є на 49 громад 34 читалень, а кожда має свою власну хату.

Ось так представляє ся в загальних рисах зріст „Просьвіти" і її теперішний стан.

І коли подумаємо, що перед 60 роками наш нарід стогнав єще у ярмі панщини, що йому як рабови-худобі, власности пана, була заперта усяка дорога до сьвітла і просьвіти, то се, що зробило за протяг так короткого часу товариство „Просьвіта" для нашого народу, мусимо уважати величезним поступом вперед. І ми з гордостію можемо поглядати на сю велпканську институцію здвигнену тільки і лишень вдовиними лептами, відорваними від уст центами нашого народа, на сю кріпку твердиню і розсадник сьвітла і поступу, яка мимо хижацьких забігів польської шляхти, мимо юдиних інтриґ, мимо валених колод нашими перекинчиками кацапами, росте і кріпшає з кождим днем, могучо підіймає український стяг у гору і голосить сьвітови, що народ, що сотворив і удержав таку інституцію є живий, що не вмер і не вмре!...

Ми можемо сьміло гордити ся „Просьвітою" в Галичинї і завидовати нашим братям Галичанам. Але мусимо і паленїти зі встиду. Ми, горожани свобідної країни, вольної землї, які маємо усі дані до розвитку, яким ніхто не кладе перепон, мусимо паленїти перед рабами-героями, що мимо жандармських баґнетів, мимо куль, рвуть ся до сьвітла, до поступу. Рвуть ся вперед, значать слїди кровію і трупами, значать могилами дорогу, але йдуть... І колись, коли прабатьки наші, там, на страшнім судї, запитають їх, що вони для добра люду зробили, вони гордо піднесуть голову, вкажутть на скрівавлені свої груди, вкажуть на плоди своєї праці. Вони скажуть, що мимо ворожих звірств і насилій вони йшли сьміло до правди, до сьвітла... А ми, ми що не знаємо тут нї баґнетів, нї куль, ми що не тисне нас тут нї жандарм, нї ворог?... Ми лиш будем паленїти, зі встиду поховаєм ся у землю!

Бо ми, хоча на вольній земли для просьвіти, для добра нашого люду, нашої країни не здїлали нїчого!... Ми, противно, місто іти до сьвітла, до правди, тїземо у тьму, слухаємо батюшків, тих відвічних ворогів всякого поступу, всякої просьвіти, тих жреців крівавого ката на престолї... Лїземо у їх обагрені кровію мученників лапи і плюємо тим самим правдї, сьвітлови, просьвіті і поступови в лице.

Отсе наш поступ, отсе наша просьвіта на вольній земли!

І чи не паленїти нам зі встиду перед нашими братями в Галичинї, що сьвяткують власне 40-лїтний ювилей „Просьвіти"?

Гадає ся, що так...

„Statuty Russkej Narodnej Lige v Spoj. Statach Severnej Ameriky".

В числї 46 „Ам. Р. Вістника е оголошені статути „Угро русской" Лїґи і завив до угорських Русинів, що би вписували ся до неї.

На перший погляд все дуже красно, але коли приглянем ся тим статутам лучше, то побачимо, що се страшна річ.

Ам. Р. Вістник пише, що по приході Еп. Ортинського до Америки, вже в пару місяців, бачив кождий вірний угорський Русин, що америк. ґреко-кат. русскому народови грозить велька „opastnosc" бо украіньство і радикалізм хоче знищити всьо, що е „угроруске".

В тій цїли, щоби оборонити нарід угорський перед украінською гидрою заложено Угро-Русску Народну Лїґу.

Варто приглянути ся статутови тої Лїґи. І так:

1). Лїґа мае імя Русска, по анґлійськи Russian, що по украінськи значить Российска.

Бачиш угорський Русине, куда стежка в горох. Лїґа радше волить затягнути тебе в российське багно, як щоби ти мав остати при греко-католицькім Епископі і вірі.

2) в § 6. статутів е сказано, що членом Лїґи може бути тільки статочний Русин угорський, котрий підпише присягу.

Шумно, нема що казати, однак раді би ми знати, котрі то е статочні Русини. У Лїґи статочний значить той, що готов злучити ся хотьби з чортом проти власти церковної. Цікава річ дізнатись кілько таких „удів" мае Лїґа.

Я чув, що люде записують душі чортови, але в Америці, де усе дивне і чуд не Лїґа каже собі записувати душі і каже підписувати присягу.

3), § 7. каже, що вступне виносить $1. Гей, дорогі братя, пішліть по $1. а не стане Епископа, а як Єго не стане, то щезне Украіна як камінь у воді... Ні, $1 то лише вступне, а що місяця давайте людоньки по кводрови, на рік се зробить не богато, бо лиш $3., а позбудем ся гр.-кат. Епископа! А відтак, нехай діе ся, що хоче. Гроші посилати на діло безбожне, се страшна річ. Коли наданий вістав від Римського Престола Владика, і до сего кість від кости чоловік з вашого народа, то ми мусимо Його шанувати, а хто іде проти Нього, той не е греко католиком! Роздумай брате, де Лїґа хоче тебе завести... Простісенька і ясна дорога до схизматицької церкви!

4) § 9. каже, що член, котрий би свою присягу зломив, буде вписаний до Чорної Книги.

Страшно погадати, братя! Чорна книга у Лїґи!.,. Запишуть і пиши пропало! Хто буде вписаний? Та той, що пізнасть правду, та не схоче йти проти своеї Церковної власти. Раді би ми знати, чи е хто вписаний в тій Чорній Книзї, бо то після суду чесних людей з них будуть сьмілі борці за сьвяту правду. Імена людей з Чорної Книги передамо з роду в рід...

5). § 11 каже, що як член умре, то уряд Лїґи вишле єму на погріб 3 членовий комітет, а на труну зложить вінець від Лїґи.

Чуеш брате, яка парада тебе чекае по смерти від Лїґи...

Лїґа дасть тобі вінець на трунву, але що місяця зашли кводра до Гомстед.

Як кпять собі урядники Лїґи з руського народу!

Слухай, то не конець параді, ще будеш бачити по смерти свій портрет в новинках і буде описане твое жите, то е де ти робив, до яких сальонів заходив, що доброго зробив. Всьо буде виславлене; по смерти можеш в гробі собі се почитати.

6). § 14 каже, що сітізени мають розказувати. Не сітізен, хто не е Американцем і той до уряду не дістанесь. Отже в сей спосіб відразу знана кліка забезпечила ся на „досмертних" председів, і т. д.

7) § 24. каже, що патроном Лїґи е сьв. Кирил і Методий, апостоли Славян.

Чи не безличність мішати апостолів до борби з Владикою!

І став я думати що за причина усему тому свиньству. Случайно я отворив книжку „Історія християнсько-католицької Церкви". І читаю таке на ст. 70. „св. Кирил вмер в Римі в монастири р. 868. По смерти св. Кирила поставив Папа св. Методія митрополитом".

Таж нашого Владику поставив також Папа римський. Лїґа шануе сьв. Кирила, а не шануе Владику котрого поставив Папа. Що таке?...

Аж доперва на ст. 72 вичитав я, яке значіне мають у Лїґи апостоли Славян. Ото в р. 885 помер св. Методій. По смерти его розпочалось явне переслїдуване славянського богослуженя Сьвятополком. Послїдний удар завдали славянській Церкві Мадяри. Призвані німецькими королями, розбили они моравську державу 906 р. і поділили ся нею з сусідними народами. Після того прогнано зовсім славянських сьвященників і знесено славянське богослужене.

Отже так собі думаю: Лїґа певно помилила ся та замість сьв. Апостолів мала взяти за патрона Сьвятополка що головно причинив ся до того, що прогнано славянських сьвященників. Вона прецінь також хоче прогнати славянського гр.-кат. Епископа.

СПРАВИ „СОЮЗА".

Покровитель і почетний член Р. Н. Союза.

Ех. Преосьвященство Стефан Сотер Ортинський, перший руський епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балог, 712 Carson Str. S. S. Pittsburg, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідательва:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Гут. Кульчицький Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабозський, Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Глова, Shamokin, Pa.
Андрей Стефанович, Pittsburg, Pa
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Чегін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор. 25 Chesnut Str. Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, Scranton, Pa.
Михайло Бабій, Chicago, Ill.

Директор друкарні:
о. П. Понятишин, 411 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

Редактор:
Ант. Цурковський, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Менаджер друкарні:
К. Кирчів, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Головний організатор:
Мих. Беля, 56 Hamilton Str., Holyoke, Mas.

Вступайте до Союза!

„Союз" — одинока руско народна організація в Америці.

Принимає членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" половину посмертного $500.00

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" 400.00 дол.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" 200.00 дол.

Посмертне за діти від 15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий або обох рук $1000.00.

б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Як отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатися також до братства, яке належить до Союза.

Важне для П. П. Секретарів Р. Н. Союза.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союза, посилає ся так: на money-order-ах або чеках вписує ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так записаний money-order або чек не посилає ся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретаря. Головний секретар опісля відсилає їх до Голов. Касієра.

С. Ядловський,
Голов. Секретар.

Ч. 789 КВІТ $800.00

на вісімсот долярів, котрі п. Михаїл Титин отримав яко решту надзвичайної запомоги за утрату обох рук з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Tower City, Pa. дня 22-го дец. 1908.

Михаїл Титин.

Сьвідки:
Юрий Динько.
Юрий Нагн, секр.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ 161.
Іван Данчо, предс.,
Юрий Наге, секр.

Ч. 794 КВІТ $100.00

на сто долярів, котрі Михаїл Кічінко отримав як надзвичайну запомогу з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Trenton, N. J. дня 21-го дец., 1908.

Михаїл Кічінко.

Сьвідки:
Іван Гудак,
Г. Новикмец.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ 121.
Стефан Врабель, пр.,
Ів. Паславський, секр.

Ч. 787 КВІТ $400.00

на чотириста долярів, котрі п. Василь Алфельди отримав яко посмертну запомогу по жені Юліянї з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Latrobe, Pa. дня 8 дец., 1908.

Василь Алфельди.

Сьвідок:
Мих. Павлинец.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ 119.
Лакатош Леча, пр.
Юр. Павлинец, секр.

Рух відділах Р. Н. Союза.

JERSEY CITY, N. J. бр. сьв. О. Николая від. 4 подає до загальної відомости, що річний мітинг відбуде ся дня 17 січня 1909 р. о 2-ій год. по пол. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1.00 д. кари.
Н. Пупчик прдс.
Н. Костяк кас.
Гр. Підлипчак секр.

ALLENTOWN, PA., бр. Пр. Діви від. 151 подає до відомости що 10 січня відбуде ся річний мітинг. Початок о 3-ій год. по пол. під числом 720, 2-nd Str. Справоздане касове, вибір нового уряду. Нових членів буде принимати ся без вступного. Неявивший ся член на мітинг заплатить 50 цнт. а урядник 1.00 дол. кари.
Е. Заморска пр.
К. Караїм кас.
П. Трач секр.

ELEANOR, PA. Бр. сьв. Михаїла, від. 31, подає до відомости, що дня 10-го січня с. р. відбуде ся річний мітинг. Справоздане касове і вибір нового уряду. Кождий член мусить вирівнати свій довг. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари.
Й. Бобалик, секр.

WHITING, IND. Бр. Пресв. Тройці, від. 196, подає до відомости, що дня 10-го січня с. р. о 2-ій год. по пол. в церковній гали на John St. відбуде ся річний мітинг. Вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. кари.
Вас. Сорока, секр.

WHITING, IND. Бр. Покр. Пр. Бог., від. 184, подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся дня 24-го січня с. р. Кождий член мусить явити ся, бо в противнім разі заплатить 50 ц. кари. Справоздане касове і вибір нового уряду.
Мих. Ференч, секр.

SPANGLER, PA. Бр. Благ. Пр. Богор., від. 120, подає до відомости, що на річнім мітингу вибрано уряд на 1909 рік: М. Белей, пр.; М. Смарш, кас.; Н. Тракала, секр.
Ник. Тракала, секр.

HOLYOKE, MASS. Бр. сьв. Ів. Хрест., від. 52, подає до відомости, що на річнім мітингу вибрано слідуючий новий уряд: Н. Головацький, пр.; Т. Рудий, м. пр.; М. Беля, кас.; Н. Фешко, з. кас.; Гр. Приступа, секр.; Ст. Ключка і Ю. Рабець, конт.; Н. Бобяк і Т. Боднар, оп. хорих; А. Січинський і Й. Барна, дв. Адр.: Harry Prystupa, 113½ Lyman St., Holyoke, Mass.
Гр. Приступа, секр.

MONESSEN, PA. Бр. сьв. Ів. Хрест., від. 62, подає до відомости, що вибрано слідуючий новий уряд: Ст. Цимбала, пр.; Д. Федорчак, з. пр.; Андр. Кліщ, кас.; І. Кудляк, з. секр.; Ф. Янковський, кас.; В. Крапняк з. кас.; Я. Цимбала, Н. Куриляк і Н. Дацко, надз. хорих; М. Криницький, хоружн.; Ф. Дуда, з. хор.; М. Петрушак, двер.; В. Пингрин, з. двер.; Р. Стефановський, кап. Адр.: Андр. Кліщ, Box 501, Monessen, Pa.
Л. Кліщ, секр.

BUFFALO, N. Y. Бр. сьв. Івана Хрест., від. 15, подає до відомости, що вибрано слідуючий новий уряд: М. Котелець, пр.; М. Малас, з. пр.; М. Смик, скр.; М. Мидляк, з. скр.; Ф. Мигаль, кас.; Шафран, з. кас.; А. Вацлавський і Ф. Бренькач, до хорих; Гр. Видиш і М. Шравус, контр. ком.; Ст. Завіський, кас. союзовий.
М. Котелець, пр.,
М. Смик, секр.

McKEES ROCKS, PA. Бр. сьв. Дим., від. 91, подає до відомости, що вибрано слідуючий новий уряд. Т. Сушинський, пр.; С. Соков, з. пр.; А. Каня, кас.; І. Спяк, з. кас.; Е. Бодак, секр.; Й. Рейда, з. секр.; Г. Братох, хоруж.; Я. Звіжинський, кап.; Й. Балиндяк, двер.; Т. Хорощак, І. Кульчицький, І. Мацуцький, опік. хор.; Т. Ридош, Н. Сабор, контр. ком. Мітинги відбувають ся в кожду другу неділю по першім в гали парохіяльній. Адр.: E. Bodak, Box 13, McKees Rocks, Pa.
Е. Бодак, секр.

SWOYERS, PA. Бр. сьв. Арх. Мих., від. 197, подає до відомости, що на річнім мітингу вибрано слідуючий уряд: Н. Цебрик, пр.; Л. Лазар, з. пр.; А. Лужецький, секр.; П. Пінянський, з. секр.; М. Голодик, кас.; Я. Квачак і В. Бедзик, доз. хор.; Н. Ясько, Ст. Цап і В. Дорош, контр. ком.; Л. Лазар, кап.; Ст. Римець, хоруж.; С. Сливчак, двер.; Ст. Волянський і Вас. Цебрик, посл. Мітинги у першу неділю по 12-ім в місяци.
А. Лужецький, секр.

MAHANOY PLANE, PA. Бр. сьв. Прор. Ілії, від. 28, подає до відомости, що вибрано слідуючий новий уряд: О. Муха, пр.; О. Грицишин, з. пр.; Н. Пустельник, секр.; П. Годян, заст. секр.; Гн. Стец, кас.; Н. Гевчук, з. кас.; В. Стец, капіт.; М. Клопік, з. кап.; В. Рат, Н. Криба, Н. Девник і Н. Кріпїч, доз. хорих; П. Горват, Г. Сопко, Я. Робак, Н. Фанич, Н. Котик, Н. Пінчак, контр. ком.; Гр. Грицишин, полісм.
Ів. Пустельник, секр.

WEST SENECA, N. J. Бр. Пр. Бог., від. 149, подає до відомости, що вибрано слідуючий уряд: Т. Петришин, пр.; Гр. Козак, з. пр.; М. Бойко, секр.; В. Петришин, з. секр.; В. Козак, кас.; А. Шмирка, з. секр.; А. Горішний і М. Ямнюк, доз. хор.
М. Бойко, секр.

PERTH AMBOY, N. J. Бр. сьв. О. Николая, від. 104, подає до відомости, що вибрано слідуючий уряд: М. Ваверчак, пр.; Т. Голодинський, з. пр.; І. Гаврилко, кас.; П. Падляк, з. кас.; А. Кокуруза, секр.; А. Федорчк, з. секр.; К. Скурат, С. Молочник і М. Кравець, контр. ком.; В. Козак, кап.; І. Чайка, двери. В місяцю січню і лютім буде принимати ся нових членів до бр. без вступного.
М. Ваверчак, секр.

CLEVELAND, O. Бр. сьв. Мих., від. 212, подає до відомости, що вибрано слідуючий уряд: Н. Ількович, пр.; Андр. Яцко, кас.; Йос. Сенчина, секр.
Йос. Сенчина, секр.

LORAIN, O. Бр. сьв. Андр., від. 128, подає до відомости, що на річнім мітингу дня 20-го грудня вибрано слідуючий уряд: Я. Возняк, пр.; А. Униско, з. пр.; Т. Тузінський, секр.; Б. Униско, з. секр.; М. Галянка, кас.; А. Метко, з. кас.; П. Репетар і Я. Пішко, контр. ком.; А. Возняк, оп. хорих; М. Савчин, двер. Адр.: Theo. Tuzinsky, Box 125, Lorain, O.
Т. Тузінський, секр.

NEWBURG, O. Бр. сьв. Йосифа Обр., від. 93, подає до відомости, що вибрано слідуючий уряд: Н. Барна, пр.; М. Мацек, секр.; Н. Тундер, кас.; Т. Боднович, записн.; І. Вольт і М. Бучко, доз. маєтку.
Н. Тундер, секр.

BARNESBORO, PA. Бр. сьв. Апп. П. і П. подає до відомости, що на річнім мітингу дня 20-го грудня 1908 вибрано слідуючий уряд: Й. Фелтович, пр.; Ст. Рейба, з. пр.; В. Фішанич, кас.; Ст. Крутій. з. кас.; Н. Ревак, секр.; Д. Губа, з. секр.; Н. Фішанич, хоружн.; І. Сутяк, коло фани; Ст. Копчик; М. Скубяк і Я. Громушяк, доз. хорих; М. Пело і М. Дубівський, дверники.
Н. Ревак, секр
Box 24,
Cimbria Manus, Pa.

ELIZABETHPORT, N. J. Бр. сьв. Арх. Мих., від. 142, подає до відомости, що вибрано слідуючий уряд: Т. Жилка, пр.; М. Мамчак, з. пр.; С. Балтава, секр. ф.; В. Волчишин, секр. рек.; Гр. Данилишин, з. секр. ф.; Я. Радзиняк, кас.; В. Дзендзю і Ст. Наконечний, контр. ком.; М. Кость і П. Мамчак, надз. хорих; О. Голей, капіт.; Жилка Т., В. Цюрчак і Н. Цюрчак, трост.; В. Гонимар, дверник.
С. Болтава, секр.

NEW ALEXANDRIA, PA. Бр. сьв. П. і П., від. 82, подає до відомости, що дня 20-го грудня вибрано слідуючий новий уряд на рік 1909: Ст. Якимець, пр.; Ол. Кріль, з. пр.; С. Маркевич, секр.; Ф. Огрин, кас.; М. Гопіка, кап.; Й. Долінський, до фани і дверник; Й. Смолінський, доз. хор.на New Alexandri-ю, а М. Адамяк на Greenwald, Pa.; Ів. Яцкович і Ів. Биковський, к. ком. Місцеве організаторство поручено п. С. Маркевичу. Адрес секр. слід.: Сильвестер Маркевич, Box 45, New Alexandria, Pa.

SCARBRO, W. VA. Бр. сьв. Апп. П. і П., від. 180, подає до відомости, що вибрано слідуючий новий уряд: Ал. Білецький, пр.; І. Васько, з. пр.; П. Сенків, секр.; К. Польовий, з. секр.; Гр. Лупчинський, кас.; Гр. Луцишин, надз. хор.; Із. Панько, капіт.; Б. Репап і К. Крипський, контр. ком.; Ів. Бродяк, двери.
П. Сенко, секр.

EMERALD, PA. Бр. сьв. Арх. Мих., від. 205, дає до відомости, що вибрано слідуючий уряд на 1909 рік: Я. Грабар (син Пилипа), пр.; І. Вайда, з. пр.; Я. Грабар (син Проця), секр.; І. Машіга, з. секр.; К. Турек, кас.; Ів. Христофорій, з. кас.; К. Туранича, контролор; М. Тимошик, доз. хор. на Slatedale, М. Швайко на Emerald, а Г. Матушак на Slatington, Pa. Мітинги будуть ся відбувати кождої четвертої неділі.
Я. Грабар, секр.

PHILADELPHIA, PA. Тов. „Любов", від. 45, подає до відомости, що дня 20-го грудня вибрано слідуючий уряд: Ів. Кречковський, пр.; Н. Росолович, з. пр.; А. Вислоцький, кас.; Я. Петриконич, з. кас.; Ст. Демків, секр. фін.; Р. Свободян, секр. прох.; Г. Свободян і Н. Гром, контр. Мітинги будуть відбувати ся як до тепер, кождої 3-ої неділї по першім о 2-ій годині по пол. під числом 106 Pine St. Членів довгуючих будем змушені суспендовати. Интересуючі мають відноситись на адресу секретаря: Ст. Демків, 605 S. 2d St.
Ів. Кречковський, пр.

PRICEBURG, PA. Бр. сьв. Вас. Вел., від. 19, подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся дня 17-го січня с. р. Справоздане касове і вибір нового уряду. Взиває ся членів, аби вирівнали свої довги, бо будуть виключені з братства і з Р. Н. С. Неявивші ся заплатять: член 1 дол., а урядник 1.50 дол. кари.
Ст. Сисак, секр.

McKEES ROCKS, PA. Бр. сьв. П. і П., від. 146, подає до відомости, що дня 20-го грудня м. р. вибрано слідуючий уряд: Стеф. Блажовський, пр.; Юр. Копчак, з. пр.; Ів. Фач, секр.; Юр. Шумовський, з. секр.; Йос. Шорен, кас.; Д. Порада, з. кас.; С. Салак, капіт.; Юр. Копчак, кор.; Й. Дикий і С. Пільховський, к. ком.; А. Петрик і Ст. Пільховський, опік. хорих; Д. Яхман, двери. Адрес бр.: John Fall, 102 Orchard St., McKees Rocks, Pa.
Ів. Фал, секр.

PERTH AMBOY, N. J. Тов. Січ, від. 155, подає до загальної відомости уряд на рік 1909: о. Кость Курилло, пр.; С. Вархол, з. пр.; К. Пелешак, секр.; П. Лабуза, з. секр.; А. Пелешак, кас.; М. Кусінський, з. кас.; М. Чумер, капіт.; П. Лабуза, з. кап.; контролори: Ів. Ваверчак, Юр. Качмар, Гр. Маслій; хоружн.: Юр. Кіт; доз. хорих: П. Ходан і Ів. Стех.
К. Пелешак, секр.

NEW YORK, N. Y. Бр. сьв. Андр. Перв., від. 66, подає до загальної відомости, що на річнім мітингу 19-го дец., 1908, вибрано слідуючий уряд на рік 1909: Гр. Пиртко, пр.; Ів. Лазорчик, з. пр.; В. Дичко, секр.; Ілько Фединяк, з. пр.; Ів. Ватралик, з. кас.; Д. Курник, з. секр.; Іван Гижовський і Т. Гнат, контр. ком.; Ів. Маліщак і С. Корінь, надз. хорих; М. Стирка і Ник. Сопко, дверники. Мітинги відбувають ся в пятницю по 10-ім в гали ч. 406 Е 73d St. в New York. Взиває ся всїх членів Союзних, щоб вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть вичеркнені з Р. Н. С. Всїлякі справи, дотичачі братства засилати на адресу: W. Dyczko, 1294 1st Ave., New York.
В. Дичко, секр.

ALLENTOWN, PA. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 147, подає до відомости, що вибрано нових урядників: М. Воляник, пр.; П. Вахна, кас.; Ст. Палянциа, секр.; Д. Бохна, з. пр.; П. Волянський, з. кас.; Гр. Цюкала, з. секр.
Ст. Палянциа, секр.

SYKESVILLE, PA. Бр. сьв. О. Николая, від. 129, подає до відомости, що річний літний відбуде ся в другу неділю по 12 з в місяци січни 1909 р. в гали на Magnus St. Початок о 2-ій по пол. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. кари. Нових членів до 30 літ буде принимати ся без вступного, висше 30 літ за половину вступного.
Н. Добровський, пр.
С. Прочко, секр.

NEW YORK, N. Y. Тов. Тисьмениця від. 144 подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся 9-го січня о год. 7-ій вечер, під ч. 134 E. 7th St., з слідуючим порядком: 1) справоздане касове; 2) місячні вкладки; 3) вибір нового уряду. Взиває ся членів, щоб кождий явив ся і вирівнав свої залеглости; неявивший ся член заплатить кари 50ц., а урядник 1 дол.
М. Зубрицький, місто-пр.,
П. Підлуський, кас.,
І. Коцький, секр. рек.

OIL CITY, PA. Бр. Пр. Богородиці, від. 139, подає до прилюдної відомости, що піврічний мітинг відбуде ся дня 10-го січня с. р. Справоздане касове. Хто не явить ся — заплатить 50 цнт. кари.
І. Романчак, пр.
М. Бурка, кас.
М. Фрас, секр.

Рождественне Преставлене

уладжують Клівелендські гр. кат. руські школярі під управою Ів. Поппа.

Відбуде ся дня 9. Януара 1909 р.
в Starn Turn Hall
1108 Kenilworth ave. S. W.

Вступне слово .... О. Е. Бурик.
Адам .... Ів. Міцко.
Ева .... Анна Бабінчак.
Сатана, зводитель Еви Ів. Мітро.
Ангел, що виганяє з раю .... Марія Клим
Цар Ірод .... Йосиф Гладіш.
1. жовнярі Ірода .... Ів. Ваник і Ів. Ількович.
2. комісарі Ірода .... Ів. Секерак і Георг. Гладіш.
Три царі .... Ів. Сувак, Йосиф Синяк і М. Бабінчак.
Рабін .... Йосиф Капляфка.
Пастирі .... К. Секерак.
Селянин .... Йосиф Синяк.
Катерина, єго жена Кат. Синяк.
Олена, її мати .... М. Гойковська.
Ангел .... Анна Бурик.
Ст. Бача .... Мих. Ратіца.
Желаня народу, віддеклямує .... Анна Петрус.
Пастирі і Ангели.
Рождество Ісуса Христа.

Початок о год. 7-ій вечер.

Вступне: родина або самотний мущина 40 цнт., дівчина 25 цнт. Сердечно повитаємо наших Русинів.

Церковний Комітет.

Ніч Вифлеємська на сцені в Скрентон, Па.

буде відограна Тейлорськими Читальниками,

Дня 9-го Січня 1909 р,

в „Music Hall", Lackawanna Ave. Дохід на парохію сьв. Володимира. Представлене зачне ся о 7.30 веч.

Запрашає ся всіх скрентонських і околичних Русинів на се представлене, а певне не пожалують труду.

В штуці буде брати участь 28 осіб, поприбираних в старосьвітські костюми. Сцена ся буде нам нагадувати ті часи, коли Спаситель сьвіта зійшов на землю. В відслоні І-ій побачимо „Ожидане подорожних," в ІІ-ій „Хвиля ласки для пастухів,"; в ІІІ-ій „Людську злобу Ірода,", в IV-ій „Пізнане правди," а в V-ій „Вертеп." Сьпіви будуть слідуючі:

1) Терцет подорожних „Піснь вознесім."
2) Терцет пастухів „О Боже милий."
3) Сольо пастуха „Від дитинства."
4) Квартет ангелів „Нова радість."
5) Хор ангелів „Слава во вишних."
6) Квартет „Потіште ся."
7) Хор ангелів „На небі зірка."
8) Цілий хор „Стань Давиде."

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Розмет за місяць Грудень 1908.

В. 122. Ґрайцар Марія ум. 17|10, 1908	1000
В. 42. Марчак Амброзій ум. 23|10, 1908	1000
В. 63. Рудавський Іван ум. 1|11, 1908	1000
В. 7. Цмар Іван (стар.) ум 7|11, 1908	1000
В. 82. Барщ Френк ум. 9|11, 1908	1000
В. 62. Кацан Никсла ум. 16|11, 1908	1000
В. 121. Ґула Михаїл ум. 16|11, 1908	1000
В. 121. Метевій Осиф застр. 19|11.	1000
В. 143. Юрчак Магдалена ж. Теод. ум. 8|5, 1908	400
В. 85. Ващишин Гриць м. Анни ум. 5|8, 1908	400
В. 45. Козачишин Ева ж. Василя ум. 30|10, 1908	400
В. 175. Олійник Параска ж. Ник. ум. 1|11, 1908	400
В. 40. Лежиньска Параска ж. Ів. ум. 17|11, 1908	400
В. 1. Маґеро Олена ж. Андрея ум. 29|11,	400
В. 16. Дзяба Осиф запом.	100
В. 150. Пстрейко Федор запом.	100
Разом	10.600.00
Платня гол. урядників за Дец.	190.00
Адміністрація Союза за Дец.	106.81
Весь розхід виносить	10.896.81

Розмет платить 9073 членів на ціле посмертне (кождий по 1.13 д.) і 1227 членів на пів посмертного (кождий по 57 цнт.). Крім того кождий член платить за орґан „Союза" по 10 цнт., на Резерв. Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центі, на Ф. Бідних по 1 цнт.

Член на ціле посмертне платить 1.27 дол. а на половину посмертного 71 цнт.

Д. Капітула, предсідатель. *С. Ядловский*, секретар.
А. Шаршонь, касієр.

Новинки.

КАЛЕНДАР.

Січень.

7	Ч.	Рожд. Христ.
8	П.	Собор Пр. Бог.
9	С.	Стеф. перв.
10	Н.	По Рожд
11	П.	Діт. уб. в Вифл.
12	В.	Анізи муч.
13	С.	Меланії

— В New York-у, в руській гр. кат. церкві сьв. Юрія зібрано дня 3-го січня 1909 по Службі Божій $23.73 для нещасних людий в Сицилії (Італії), що потерпіли через землетрясенє.

— Подає ся до ласкавої відомости усім ню-йорським товариствам, що тов. „Запорожська Січ" приготовлює на день 27-го лютого с. р. аматорську виставу. Просить ся отже в сей день не уладжувати уже других забав.

— Дня 20-го гр. м. р. в Keokee, Va., основано товариство „Січ", до якого сейчас вступило 15 членів. Товариство рішило вступити, як відділ Р. Н. Союза, як одинокої і правдиво-руської орґанізації в Америці. Сю справу віддано до переведеня урядови, в якого склад входять Ант. Дябло, пр. і Т. Починок, як кас. і орґанізатор.

— Дня 1-го листопада м. р. основано в South Lorain, O., „Читальню Просьвіти". Головно до основаня читальні дало почин тамошне брацтво сьв. Андрея підмогою грошевою і вступаючи до читальні як члени основателї. До уряду читальні вибрано: М. Совак, пр.; П. Решетар, бібл.; Т. Тузїнський, кас.; і П. Семко, секр. Радо витаємо сей новий розсадник сьвітла і не віримо, аби поміж тамошніми Русинами найшов ся який противник сего діла. Лиш просьвітою і наукою поборемо ворога, тому честь Вам нехай буде, нові борці в рядах науки і просьвіти!

— Дня 3-го с. м. американська воєнна фльота у своїй подорожи довкола сьвіта прибула до суезкого каналу. По забраню вугля в Порт Саїд часть кораблів попливе до Мальти, до Трієсту, Марсилії і Альжіру, а решта прибуде до Мессини, недавно навіщеної землетрусом, аби подати деяку поміч нещасним.

— Поміж мешканцями малого місточка Green Bank, що лежить на границі поміж Вірджінією і Вест Вірдж[illegible] настав страшний переполох, почали заходити обава, що стояча [illegible] гора почне вибухати. З отвору в горі почав бухати огонь, а у нутрі землі чути глухий лоскіт і гук. Бачено навіть якусь стоплену масу, що випливає з розколин гори. Страх між мешканцями прибрав такі розміри, що деякі з них кидають хати і втікають у другі місцевости.

— В місті Пітсбурґ, Па., випущено оноді з вязниці чоловіка, Алекс. Кіллєн, який 19 літ пересидів зовсім невинно. Він був обжалований о вбійство і мимо його заперечень суд видав засуджуючий присуд. Саранка незвичайно тїшив ся, коли перший раз побачив трамваї, яких за його часів зовсім не було.

— Капітан прибувшого до Norfolk, Va., дня 1-го с. м. корабля „Балтик" оповідає, що 13 грудня бачив на океані сильне землетрясенє. В віддаленю 21 миль від корабля видко було грізний вибух, цілком подібний до вибуху вулькану. Вода в великім крузї наоколо почала кипіти. Феномен тревав лиш пару мінут.

— Москва дня 28-го грудня мала опять оіраз революції. Помала опять образ революції. Поліції донесено що в одній віллї зібрали ся революціонери. Поліція поспішила на вказане місце, обставила віллю, але тут привитано її градом куль. Вивязала ся жива стрілянина і мимо завізваної військової помочи революціонери видержали облогу через двайцять годин. Відбито три штурми війська. Доперва завізвана артилєрія зробила вилом в мурі. Коли здобуто дім, найдено лише тїло Чернова, і одного смертельно ранено. Решта втікла без сліду. З противної сторони згинув барон Котте, шеф тайної поліції, а полковник Муракі зістав тяжко ранений. Крім сего вбито одного поліціянта і ранено кількох салдатів.

— У балканській справі після телеґрамів наступив опять зворот на гірше. Австрія раптом „рішучо" заявила, що не заплатить Туреччинї ні цента відшкодованя. Зроблено не правдоподібно через опозицію австрійського і угорського парляменту, які ніяк не хочуть пристати на заплату відшкодованя. Після лондонських часописей Австрія днесь має в Боснї 155 тисяч війська готового кождої хвилини впасти до Сербії.

— В Ню Йорку відкрито фальшовану [illegible], ведене на велику скалю. Іменно підроблювано бельґійські банкноти і вимінювано їх на тутешні гроші. В сей спосіб пущено в обіг фалшивих банкнотів на суму 400 тисяч долярів.

— Як подають часописи з Індіянополіс, Інд., то воздухоплавець К. Ґ. Фішер вибирає ся бальоном через океан до Европи. Є він повний надії, що подорож йому удасть ся. До великого бальону має він причепити 20 менших, які мають служити до наповнюваня в разї потреби великого бальона ґазом. В долї, місто коша, має бути почеплене човно, щоб в разї спаденя в море можна було плисти.

— Найвижший суд стейту Міссурі видав рішенє, що труст нафтовий, Standard Oil Co., Republ. Oil Co. і Waters-Piere Oil Co. ведуть роботу вельми шкідливу для загалу населеня і тому заказано їм пробувати в границях стейту. Усї заходи до якогось компромісу відкинено.

— Компанія трамвайова в Ню Йорку протягом одного дня перед Різдвом зібрала 1.800.000 ніклів, або 90.000 долярів. Як видно, вона зовсїм не може жалувати ся на злі часи.

— Самовбійство монаха.—Під Воронїжом (Росія), в келії Нікольського монастиря отруїв ся послушник Куроцапов. Самовбійство монаха викликало здивованє у всїх. По переведеню слїдства вийшло на яв, що причиною самовбійства було... веселе житє. Куроцапов раз-у-раз бенькетував з женщинами, та такого сорому наробив монастиреви, що настоятель хотів його вигнати. Се й привело його до самовбійства. В передодни свого самовбійства Куроцапов потруїв усїх собак, що перешкаджали його „дамам" учащати до монастиря. — Се тільки малий образець того житя, яке ведуть побожні слуги російського православія.

— Вплив величини кусників вугля на видатність теплоти. Щоби розслїдити залежність між великостію кусників вугля тої самої відміни і здібностію його до огріваня, роблено досліди. В тій цїли перепускано уголь через сита о очках неоднакового розміру, через що одержано кусники сїмох ріжних великостий. Коли окрухи угля мали 6 міліметрів грубости, з'ужиткованє виносило 30 процент цїлковитого, при подвійности т. є 12 мілім. з'ужиткованє дійшло до 60 проц., а коли грубість побільшила ся до 18 мілім., степень з'ужиткованя доходив до 70 проц. При ще більших грубостях окрухів вугля почав степень теплоти зменшати ся знов так, що для грубости 32 мілім., обнизив ся знов до 60 проц. З того виходить, що чим вуголь є дрібнїйший, то тим більше тепла він дає, отже тим менче його з'уживає ся.

— Як господарують кацапи.— Як довідуємо ся, правлячий „савет" Ставропігійського інститута у Львові зібрав ся недавно на надзвичайне засїданє, а предметом нарад були мальверзації в касї книгарнї, що дійшли до поважних сум. Остаточно усунено від обовязків касієрку і виключено одного з членів „савета," що управляв книгарнею. Взагалї господарка в Ставропігії, се найчистїйшої води „polnische Wirtschaft". Друкарня і книгарня се дійні корови, до яких прикали ся кацапскі матадори і зробили собі з них вигідне жерело легкої наживи. Майно інститута визискують, як можуть, усякі сеніори, префекти і т. п., користуючись за дармо або півдармо мешканєм і т. д., отже не дивниця, що цїла Ставропігія робить враженє чогось роздрапаного, розкраденого і здевастованого.

— Портартурські герої.—Оборонці Порту Артура з кождим днем тратять щораз більше зі свойого „геройства." Як доносить російська часопись „Утро", веде ся тепер державна контроля розходів, що видали „славні" оборонці, як кошта оборони. І показує ся, що пропало десь 10 міліонів рублїв. Також показало ся, що один з „найбільших" героїв, по здачі кріпости Японцям, вивіз з відтам цїлі вози усякого добра. Се добро тепер уряд сконфіскував... Нема то як російські „герої„!...

— Реформа календаря. Унварска „Наука" в числї з дня 9 м. м. вельми горячо попирає справу реформи юліянського календаря. Згадавши, що тою справою заняли ся вже урядові круги в Росії, а Росією піде Румунія, Болгария і Сербія, зазначує, що й австро-угорскі Русини повинні над тим подумати. Мукачівська епархія, як пише „Наука", занимала ся реформою календаря ще в 1899 р. Тодї все духовеньство тої епархії заявило ся за григорияньским календарем і вислало відповідну просьбу до Римської Курии. Однак відповіди не діждали ся, бо до такої акції потреба згоди всїх гр. кат. епархій в Австро-Угорщинї, а се мукачівської, пряшівської, крижевацької та львівської, перемиської і станиславівської. Тодї, як впевняє „Наука", Римська Курия згодила би ся на зміну календаря.

— Після виказу департаменту маринарки Злучені Держави суть 2-ої силою на мори. На першім місци стоїть Анґлія, на третім Німеччина, четвертім Франція а пятім Япан.

— В місцевости Finley Township, D C. потрійне супружество спричинило таке замішанє, що заходить питанє, чи і найбіглїйші лоєри з него вилїзуть. Г. Гілїндер, вдовець, батько двох синів вженив ся з 16. лїтною Л. Річмонд; один з його синів оженив ся з материю сеї Л. Річмонд, еще молодою вдовицею, а другий син з старшою сестрою жінки свого батька. В сей отже спосіб Гілїндер зістав зятем одного зі своїх синів, а шваґром другого, а його теща є разом і його синовою.

ПОДЯКА.

Руська гр. кат. церков ім. сьв. Івана Хрестителя в Newark, N. J. отсим складає сердечну подяку ВПреосьвященнїйшому Сотеру за ті будуючі науки, які Владика виголосили в згаданій церкві в днях 19, 20, 21, 22, 23 децембра. Най Господь держить Вас в здоровлю ВПреосьв. Владико на многі лїта на славу нашої гр. кат. церкви і руського народа та най Вам Всевпшний стократно нагородить за Ваш безкористовний труд.

За гр. кат. громаду:
Ю. Демків,
Ф. Олійник.

Заходом українського товариства імени Тараса Шевченка і від. 210 Р. Н. Союза, в Бостон, Масс., відіграєсь
В СУБОТУ, 16-го СІЧНЯ, 1909, в гали Dalgren Hall, Cor. E. Silver St. театральне представленє:

„ПАН ПИСАР."

Особи:

Григорий Білозуб: П. Кудрик
Катерина (жінка Гр.): .... Е. Павлюківна
Анна (їх дочка): .... М. Марцюківна
Олена (тов. Анни): .... П. Вонсівна
Іван (брат Олени): .... П. Онуляк
Михайло (парубок): .... В. Роздільський
Олекса (господар): .... П. Онуляк
Софрон (писар): .... Н. Жукатинський
Петро (слуга у Білоз.): .... Д. Зінковський

Музика Й. Яцевича.

Цїни місць: перші місця, 75 цнт.; другі, 50 цнт.; треті 35 цнт. Місця стоячі, 15 цнт.

Початок точно о 8-ій годинї в вечір.

Просить ся Українцїв в Бостон, Масс., і в дооколичних місцевостях о ласкаву участь в першім виступі молоденького Товариства.

П. Кудрик, предс.,
П. Онуляк, секр.

GLEN LYON, Pa. бр. сьв. П. і П. від. 27 подає до відомости, що буде принимати нових членів до бр. за половину вступного в місяцях січню і лютім.

М. Фуджак,
Н. Москва,
А. Фринцко.

ALLENTOWN, PA. бр. сьв. Арх. Мих. подає до відомости, що буде принимати в місяцях і січни нових членів до бр. без вступного.

Ст. Паляниця, скр.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза", кожде братство приналежне до „Союза", повинно мати отеї книжки:

1) Книжку членів (іменослов).

2) Книжку місячних складок

3) Книжку касову і протоколову.

На сї книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до [illegible] „Союза"

В третий день сьвят Рождества Христового
в суботу 9. січня 1909
відбуде ся
в Мт. Кармель, Па. в галї шкільній
заходом місцевого хору Бояна" і шкільної молодїжи представлєне

Вифлеємска ніч

сценїчний образ в 5. відсл.

1. Ожиданє Спасителя;
2. Во Вифлеємі весела новина;
3. Поклін пастирів в вертепі;
4. Ірод і три царі;
5. Царі і пастирі віддають дари.

НЕБУВАЛА РІЧ В ТАЙЛОР, ПА.!!!

„Вифлеємска Ніч" Ту прекрасну руску штуку в 5-тьох відслонах зі сьпівами, відограють читальники в Тайлор, Па. дня 8-го Січня 1909 т. є. в пятницю вечер в другий день сьвят Різдв. в гали „Otta" при Union Str. проти руського штору п. Збудовського.

1. Відслона: „Ожиданє", 2. Відслона: „Хвиля ласки", 3. Відслона: „Людська злоба", 4. Відсл.: „Спізнанє правди", 5. Відсл.: „Вертеп".

Особи:

1. Подорожний:	П. К. Сенюк	1 цар Мельхіор:	Л. Довгий
2. Подорожний:	М. Терпливець	2 „ Вальтазар:	В. Пастух
Назарянин:	А. Антошко	3 „ Гаспар:	Г. Семчишин
Гусляр	Й. Сенюк	Хлопець 1 цара:	Я. Головчак
1 жовнїр	Л. Сенюк	Хлопець 2 цара:	Я. Шумейко
2 жовнїр:	М. Казимірів	Хлопець 3 цара:	М. Трач
1 пастух:	А. Михийлишин	Дворянин:	Е. Вольф
2 „	Л. Сенюк	Ірод:	А. Антошко
3 „	В. Оробець	Фарисей:	Д. Іванів
4 „	М. Марущак	Симеон:	Г. Олійник
5 „	А. Фединик	Праведник:	Ф. Трач
6 „	А. Калина	1 ангел:	А. Головчак
Сьв. Йосиф:	А. Александер	2 „	Я. Головчак
Преч. Марія:	М. Квасниика	3 „	Д. Шумейко

Режисер і управитель хору п. С. Збудовський.

Гри своєї перехвалювати не будем, скажемо тілько, що доложимо праці, щоб представленє випало вдоволяючо. Всі костюми до вистави нові і спеціяльно до сего шиті. Кромі повисше поданих осіб виступають хори „Подорожних," „Пастухів" і „Ангелів", а на остатку відсьпіває цїлий хор „Встань Давиде."

Цїни місць 50, 35 і 15 цнт. Початок точно о ½8-ої вечером.
Варта побачити; виступає більше як 30 осіб!!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

як пошукованя знакомих, оголошеня балів, представлень, сходин і т. п. друкує ся в "Свободі" по ціні одного цента від слова за оден раз. Гроші треба присилати наперед.

ПОШУКУЮ

брата Нестора Гарматюка, родом з Лубянок низших, збаражского повіту, Галичина. Послідний раз писав з Каліфорнії. Хто би знав, де він є, або він сам, прошу написати до мене. Матвій Гарматюк, 123 E. First St., New York City. 1-2.

ДЕ Є

Петро Микетів, род. з Ланук малих, пов. Бібрка, Гал. Перебував в Канаді, в Grand Falls, N. B. Хтоб про него що знав, зволить донести до 1-2

Jos. Walowicz, Box 39
Oxford Furnace, N. Y.

ОПОВІСТКА.

Перед двома роками помер десь в Америці Іван Вовк, родом з Пальчинець, пов. Збараж, Галичина. По нім лишив ся в краю спадок, яким не можуть розпорядити задля браку метрики смерти. Тим-то я підписаний звертаю ся отсею дорогою до Всеч. духовних ОО. і взагалі до всіх чесних і добрих людий, які знали-б, де згаданий Іван Вовк помер, або хто його хоронив, з усердною просьбою, щоби подали се мені до відомости. Небіщик був довший час дяко-учителем в Америці. За ласкаву інформацію дякую сердечно вже наперед.

Стефан Вильчинський,
137 Filzwater St. Philadelphia, Pa

ПІВЕЦЬ ЦЕРКОВНИЙ

пошукує посади. Має гарний голос і вміє вести хоральний сьпів.

Григорій Орецький,
658 — 4th St., Troy, N. Y.

ЧАСИ ПОПРАВЛЯЮТЬ СЯ

тому хочу навязати переписку із вільнодумною працьовитою женщиною, середного віку. Я сам числю літ 29. Прошу о фотографію. За тайну ручу. Спішить ся дівчата!

M. Orach, 617 Grove St.,
1-4 Vancouver, B. C., Canada.

ЄСЛИ ХОЧЕТЕ

купити гарний календар „Просьвіти", Біблію або Букварь, листи або картки з портретом Січинського, то пишіть до

Was. Hrybinka, 15 May St.,
Ansonia, Conn.

ЛИСТОВІ ПАПЕРИ

дуже гарні, в кількох кольорах та золоченим друком, з наліпленими квітками і хорошими текстами, по 35 цнт. тузин, або 4 тузини за доляра. Відпродаючим даємо добрий рабат.

N. Joseph Co., 1477 Columbus Ave., Boson, Mass. 1-2

ХТО МЕНІ ЗАШЛЕ 49

докладні адреси своїх знакомих, працюючих тепер по робочих плейзах, дістане даром від мене великий образковий календар або красну книжку до моленя. Адреси належить засилати до:

John Nemeth,
457 Washington Str., New York

ДОБРИЙ ЗАРОБОК

Кождий може легонько заробити 12 долярів тижнево через розповсюднене нашого російського тютюну.

Пробу висилаємо даром.

Пишіть сейчас залучаючи марку на відповідь до

Russian Tobacco Co.
132 Nassau Str. Room 301
New York, N. Y. 53 1

Вже вийшов з друку
Збірник
січових і хлопських пісень.

Ціна одного примірника 15 цнт. За 1 доляр висилаємо 8 примірників. Адресувати так:

J. SLUZAR,
435 E. 6 Str., New York.

Єсли Ви оцінюєте добру віску (горівку)

напишіть сейчас до нас, а ми вишлемо Вам без кошту повну кварту найліпшої віски (горівки).

SECURITY CO.,
S. 252 Waler str., Chicago, Ill.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ

10 акрів, гарний дім і будинки, в самім місті 850.00 д.

85 акрів, 2 доми, 3 гарні иньші будинки, хороший сад, 1-а миля від міста 1.800.00 д.

200 акрів, 2 милі від міста, 2 сади, дуже гарні будинки 2.800.00 дол.

100 акрів, дім, добра земля 600.00 д.

220 акрів, в місті, 2 доми, хороші будинки, усе в найгарнійшім порядку 6.000.00 дол.

Половину ціни належить зложити з гори, а половину на сплати.

Dan. Kudlik
53—2 Colchester, Conn.

ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

ВАЖНЕ ДЛЯ РОБІТНИКІВ! ВАЖНЕ ДЛЯ ДІВЧАТ!

Безплатне Руске Бюро Праці ім. сьв. Рафаіла, 339 East 20th Street, New York (близько рускої грек. кат. церкви сьв. Юрія) межи 1 а 2 евнею вишукує роботу для мущин і желщин, і уділяє інформацій та поради еміґрантам.

Просимо всіх, що знають про яку роботу на своїм плейзі для мущин, або дівчат, донести про се під слідуючою адресою:

ST. RAPHAELS RUTHENIAN FREE EMPLOYMENT BUREAU
339 East. 20th St., New York.

Січиньский!
Картки і листовий папір
з портретом М. Січиньского местника кривд україньского народу.

Замовленя пишіть на адресу:
A. BUCZAK
252 Broome St., New York.

Штука 3 цнт. — 12 шт. 30 цнт. менше як 12 шт. не висилаю.

Дохід призначений на хлопский фонд.

Хто хоче добре і безпечно умістити свої гроші в рідній краю нехай посилає їх до Народної Торговлі у Львові,
котра має вже шість своїх власних камениць. Від вкладок на книжочки платить „Народна Торговля" 4 і пів процент.

Свій до свого!

Нумо Братя! Свій до свого!
До Мамроша! Всі до одного!
Чужих усіх поминайте,
Тільки свого підпирайте.
Мамрош Русин справедливий,
А в бизнесі все учтивий —
Хто-же хоче більше знати,
Прошу прийти й переконатись.
Горівки найлучші має,
Бо злих зовсім не тримає.
Й так віскy, комовицю,
Для всіх добру сливовицю
Арак, коняк, рум, паленка
І кминківка солоденька;
Вина рівнож всі хороші
І то за дешеві гроші.
Пиво свіжє і холодне —
Лучше бути вже не годне.
Є цигара, щоб курити
Лиш у него тра купити.
Тому Братя, памятайте,
Та до нього завертайте.
А ті, що з контрів приїжджають
Най сей адрес памятають:

Trof. Mamrosh,
110 Morris str.,
Jersey City, N. J.

Русини! позір!

По послідній ревізії книг банкових, державні контрольори ствердили, що 41

German Savings & Deposit Bank
на розі 14 ої і Carson улиці,
South Side,
Pittsburg, Pa.

є одним з найбогатших і найпевнійших банків не тільки в Пенсильвенії, але в цілих Злучених Державах. Тому Русини уважайте, де маєте складати гроші на процент, де шифкарти купувати, і відки висилати гроші та де маєте залагоджувати справи військові і нотаріяльні.

З поважанем,
И. Ф. Ерни, А. П. Міллер
А. Бучак, Русин.

Золота годинка і ланцушок задармо!

Американьский зиґарок в позолоченою або нікловою ковертою. Ґарантує ся, що він тримає добрий час і рівнаєсь 10-доляровій годинці. За дармо кому небудь хто спродасть 24 кавалків золотарских виробів 10 центових. Пришліть свій адрес, а ми вишлемо сі золотарскі річи; коли спродасьте пришліть $2·40 за спродані кавалки а ми вишлемо сю годинку і ланцушок

CROWN JEWELRY Co. Dept 8
882 Bosworth Ave., Chicago, Ill.

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERSVILLE, PA.

Капітал $50.000.00. Надвишка і нерозділені зиски $93.000.00.

Заснований 1864 року.

Найстарший Народний Банк в Скулкил Кавнті.

Провадить загальний банковий бизнес. Видає міжнародні моні ордери, драфти і пересилає гроші до всіх частий сьвіта, позичає гроші на реальности. Депозити сего банку подвоїлись протягом послідних 5 літ і виносять тепер около $500.000.00.

Гроші пересилає через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

Позір! Позір!
B Manhattan Lyceum 66-68 E. 4th Str.
в Пятницю
дня 22-го січня 1909 р.
Діти батька Кропивницького в Ню Йорку відограють по раз перший
Глитай або Павук
ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ
Баль і Почта любови.

Руска Аґенція Корабельна і Пересилка Грошей

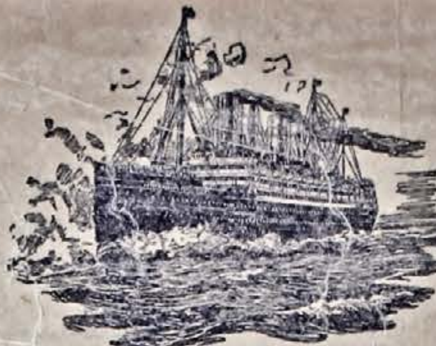

З кавцією 15.000 долярів і під контролею Стейту Ню Йорк.

184 Hudson Str., New York, N. Y.

Ся Контора залагоджує слідуючі справи:

Пересилає Гроші до всіх країв по цінах можливо найтанших і як найскорше.

Продає Шифкарти на ріжні лінії корабельні до старого краю і з краю до Америки по найтанших цінах.

Виробляє повновласти, контракти купна і продажи засмотрені підписом конзуля; перепроваджує всякі инші справи зі судами і старокраєвими властями.

Полагоджує справи військові, як увільнене від асетирунку, військової контролї, увільнене від вправ і т. п.

Міняє гроші — старокраєві на американьскі і американьскі на краєві після біжучого курсу.

Адреса:
Ruthenian Exchange Co.
184 Hudson Str., New York, N. Y.

Мужеский або женьский

35-доляровий Годинник лишень за 15.50 на Кредит

зі сплатою на рати протягом 8 місяців. Найбільша оферта і спосібність, яка коли могла бути. Сї хороші годинники, з волоченими грубо ковертами і артистично вирізаними після найновійшої моди, ґарантує ся на 25 літ; они однак могуть вистати на ціле житє. Можете вибрати собі з поміж: Elgin Waltham, Hampden або Tavannas muvements. Верки сї суть найліпші; йдуть дуже точно і суть загально знані, як найлучші і наймоднійші; накручують ся пружиною. Ми жадаємо за сї високої вартости годинники лишень 15.50 місто їх дійсної вартости 35 дол. Ми не жадаємо гроший наперед. Вишлемо вам Експресом для огляненя, а єсли вам годинник подобає ся і ви будете вдоволені з сеї надзвичайно дешевої ціни, то заплатіть аґентови експресовому 7.50 і за пересилку, а сей аґент віддасть вам сей годинник. Решту, то є 8.00 дол. ви будете сплачувати місячно по 1.00. Ми вам віримо без ґаранцій, без підпису паперів. Ми не звідуємо ся ваших приятелів і ваших сусідів про вас. Тільки напишіть ваше замовлене і обіцяйте заплатити. Памятайте, що ви єсьте в повнім посіданю годинника, сейчас по заплаченю сего задатку. Хтоб хотів заплатити цілу суму за сей хороший годинник, то для того ми установлюємо спеціяльну ціну 13.50. 48

S. C. Freter & Co., 52 Dearbon Str., Chicago, Ill.

Руский ✝ Лікар
Doctor S. Robert Schultz
39 East 7th Str. New York.
Телефон 3645 Orchard.

Лічить усякі недуги діточі, мужескі і жіночі.

Вилічене — єсли можливе — ґарантує ся.

Лічить після найновійших систем електрикою, та посідає найлутші електричні машини.

Досліджує при помочи промінів Рентґена.

Nebulitzer — одиноке найуспішнійше средство проти катару при помочи інгаляції.

DOCTOR SCHULTZ
39 E. 7th Str., New York City,
поміж 2 а 3 звеню. 24

Години урядові: 8–10 рано, 2–4 попол., 6·30–8 веч.

Дає ради і вказівки рівнож листовно.

Оден з найбільших броварів в Америці.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЄВИЙ СПОСІБ, БЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК.

Хто лиш раз покоштує сего пива, то иншого вже не буде пити.	Голова від него ніколи не болить, бо єсть здорове і поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗРЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

ВИРОБИ БРАЦКІ

шашлі, шапки, відзнаки, хоругви, уніформи.

Цінник і пробки висилає даром

Можете писати до нас по руски, словеньски або польски.

R. H. MORGAN
13 N. MAIN ST.
SHENANDOAH, PA.

Одинокий руский адвокат і нотар на цілу Америку
Доктор прав
ЮЛІЯН ЧУПКА
Конзулярний комісар.

Полагоджує всї справи в Галичині. Процеса спадкові і ґрунтові. Відбере гроші від довжників. Справи військові. Споряджує контракти, повномочія і всї инші документа. Перепроваджує інтабуляції і всї вписи гіпотечні. 2—

3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.
Адрес почтовий: JULIAN CZUPKA, LL. D.
P. O. Box 372. WILKES-BARRE, PA.

MERCHANTS NATIONAL BANK
Шенандоа, Па.

Капітал 100.000.00 дол.
Надвишка 120.000.00 дол.
Депозити вивше пів мільона долярів.

Се є NATIONAL BANK чартерований Урядом Злучених Держав і під безпосередною контролею тогож уряду.

Є се одинокий Банк в Шенандоа, Па. що має свій власний будинок, в якім містить ся почта.

Вкладайте гроші до того Банку а дістанете від них процент. Банк сей виплачує що року тисячі долярів проценту своїм костумерам, котрі мають з ним свої гроші.

Там розмовляє ся по руски.

Merchants National Bank
на розі улиць Мейн і Лойд, Shenandoah Pa.

Читайте уважно!

Звертаємо увагу усїх Вп. Родимців що одиноким управненим до пересилки гроший на стейт Коннектікот є

ГАВРИЇЛ ДЗЯДИК,
130 Main Str., Derby, Conn.

який є нотарем публичним і має кавцію в стейті в сумі 10.000 долярів.

У всякій справі удавайте ся лиш до него. Він виробляє повновласти, контракти купна і продажи і т. д. Полагоджує справи військові як увільненя від асентерунку, контролі, вправ і т. п. Продає шифкарти на всї лінії корабельні. Міняє і пересилає гроші до всіх країв.

Тому, Родимці, проч з чужими а удавайте ся лиш до:

GABRIEL DZIADYK,
130 Main Str., Derby, Conn.

Dr. J. SZLUPAS,
1419 N. Main Ave.,
Scranton, Pa.

Можна его бачити в офисї:
від 8-ої до 10-ої год. рано,
від 2-ої до 4-ої попол.,
від 7-ої до 10-ої вечер.
Old P'hone 1269—B

5[75]

Ш. з 17 камінями Желізничий годинник для мущин і жінок, накручує ся без ключика, позолочуваний, з ґаранцією на 20 літ, подвійні куверти красно виріжані. Ходить безуслoвно точно та спеціяльно вроблений для людей, котрі роблять при желїзницях, і ґарантує ся на 20 літ. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за посліплатою (C. O. D.) $5·75 і за зворотом пересилки, з тим привілейом, що кождий може його оглянути, і єсли єму не подобає ся — то тоді не потребує платити ані одного цента. За такий годинник у иньшого купця треба заплатити 35 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочений ланьцушок з дармовісом — додає ся даром до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO. 46
1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

Накладом „СВОБОДИ" вийшли
Папері листові
окрашені гарними вінетами і портретами наших руских ґеніїв — Шевченко, Драгоманів, Франко, Лисенко і Богдан Хмельницкий. Продає друкарня „Свободи" по ціні 50 цнт. за 25 штук. Адрес:

„SWOBODA"
184 Hudson Str., New York, N. Y.